שַׁבָּת זוֹל הַמּוֹעֵד פֶּסַח

הַפְּטָרָה:הָיְתָה עָלַי יַד־ה' (יחזקאל לז א)

ד' לעומר

בְּנֵי בְּרַק	יְרוּשָׁלַיִם	חֵיפָה
הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת : 6:56	6:41	6:50
צֵאת הַשַּׁבָּת : 7:57	7:55	7:58
שְׁקִיעַת הַחַמָּה : 7:17:45	ר"ת: 8:31	

מִשְׁנַכְנַס נִיסָן מַרְבִּין בֶּאֱמוּנָה

מִנְחַת יִצְחָק

לִקּוּטִים מִחז"ל הַקְּדוֹשִׁים

שְׁמוֹ"תָ פְּסוּקֶיהָ:

שֶׁכָּל הַמְּשָׁלִים פֵּרוּשָׁיוּתָיו עִם הַצִּבּוּר מֵאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו.(בְּרָכוֹת ח)

קוֹבֵץ קָטָן הַמְּכַמּוּת וְרַב הָאֲיכוּת לְחַזֵּק לִבּוֹתֵיהֶם שֶׁל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְרוֹבִים לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם

הֲכָנוֹת נִצְרָכוֹת לְשַׁבָּת קוֹדֶשׁ {110}
בני אני חפץ שתעשה לי מלאכה טובה, אל תפחד

מַעֲלַת תְּפִלַּת וָתִיקִין {96} סכנת הפלפול ביסודות האמונה
סִדְרָה חֲדָשָׁה לְחִזּוּק בִּתְפִלָּה בְּגֵיץ הַחַמָּה ה'

מַעֲלַת לִמּוּד הַזֹּהַר {101}
וּמִגּוֹ דַּהוּא נַהֲמָא, הֲוֹ יָדְעִין וּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְּאוֹרַיְיתָא

דֶּרֶךְ אֶרֶץ קָדְמָה לַתּוֹרָה {44}
מִדּוֹת וְהַנְהָגוֹת טוֹבוֹת מֵחֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים– מַדּוּעַ קִצֵּר הָרַב מִבְּרִיסְק בִּקְרִיאַת שְׁמַע

פְּלִאֵי הַבּוֹרֵא מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ{75}
רַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי – המלך הוא הלב

תּוּפִינִים לְשַׁבָּת קוֹדֶשׁ {97}
חֲכָם מָה הוּא אוֹמֵר

מֵאוֹצְרוֹת הַהַפְּטָרָה{46} – כמזומנים לצאת לדרך
יַהֲלוֹמִים נוֹצְצִים מֵהַפְּטָרַת הַשָּׁבוּעַ בְּמְיַחֵד בִּשְׁבִילִי

לִקְחֵי הַפָּרָשָׁה לְשַׁבָּת{93} – עֵצוֹת וְהַנְהָגוֹת מֵחֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים
מֵאֵיזֶה בחי' זָכוּ יִשְׂרָאֵל

פִּלְפִּלִין מְפֻלְפָּלִין –{71}
בִּתְשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה, מה הדין אם כְּשֶׁמּוֹכֵר אֶת הָאֲרוֹנוֹת שֶׁ"סַמְנוֹ",וְלֹא סַמְנוֹ?

חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ {45}
ויד תהיה לך מחוץ למחנה

"יְהַב לִיהּ יְדֵיהּ, וְאוֹקְמֵיהּ" לֵב בּוֹעֵר וְכִסּוּפִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵהָאֲדְמוֹר מִקָּאמַרְנָא זצ"ל
אֵשׁ לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת{64}מִקְבַּץ חִדּוּשִׁים–רמז לשחיטת הס"מ

מָה־אָהַבְתִּי תּוֹרָתֶךָ {53} למה נדחו לפסח שני?
עניני נהמא דאסותא

הֲכָנוֹת נִצְרָכוֹת לְשַׁבָּת קוֹדֶשׁ {110}– בני אני חפץ שתעשה לי מלאכה טובה, אל תפחד

לַחַי וְרַעֵי קוֹלְחִים יְקָרִים הנה אנחנו כבר אחרי ליל הסדר ומוכנים לכל השפע האלוקי מן שמיא ששייך בכל חודש ניסן, ובכן במכילתא מובאת מחלוקת מתי תהיה הגאולה העתידה. דעתו של רבי יהושע היא כי הגאולה העתידית תהיה בניסן. לעומתו, סובר רבי אליעזר כי היא תהיה דווקא בתשרי. המלבי"ם מבאר את המחלוקת, באמרו שאם בני ישראל יהיו זכאים, תהיה הגאולה נסית באותות ומופתים, ואם לא יהיו זכאים, תהיה הגאולה על ידי נסים נסתרים. לדבריו, "אם יזכו תהיה הגאולה נסית באותות ומופתים, ואם לא יזכו יהיה על ידי נסים נסתרים קרוב אל הטבע". המלבי"ם מבהיר כי "ניסן מציין ההנהגה הפלאית, כי בחדש זה הפליא נסים ופלאות, והגאולה שתהיה בו היא הגאולה על ידי אותות ומופתים המהר"ל מפרט את חשיבותו של חודש ניסן: "הוא חודש הגאולה, בו נגאלו ממצרים, ובו קיבל יעקב הברכות, ובו עתידין להגאל, ובו נולד יצחק, ובו נעקד על גב המזבח, ובו רמז לישראל שהוא ראש תשועה". (מהר"ל, גבורות ה' פרק לה)." וב"חידושי אגדות" כותב המהר"ל כי הגאולה העתידית תהיה בחודש ניסן. כה הם דבריו: "הנה ראוי שיהיה השי"ת מחדש נסים בחודש ניסן, לפי שהוא עולה למעלה במקום ששם הגאולה, וכן לעתיד גם כן נגאלים בחודש ניסן" (מהר"ל, חידושי אגדות) . וה"שפת אמת" כותב כי ביציאת מצרים התגלה כבוד מלכותו של השי"ת, ועל כן דבר זה נחשב כחידוש העולם. כה דבריו: "ביציאת מצרים שנתברר כבוד מלכותו בעולם הוא ממש חידוש העולם, ולכן כתב החודש הזה לכם, אין לכם חידוש אחר מזה... ולכן, ניסן ראש השנה המיוחד לבני ישראל, כי המה יודעים כי זה תכלית הבריאה, ולהם הוא חודש וראשון לחודשי השנה. והאומות שמחים בעצם הבריאה, ולהם תשרי ראש השנה, שבו נברא העולם, אבל שמחת בני ישראל בתכלית ומכוון הבריאה לעשות רצונו יתברך, ולהעיד על מלכותו, כמו שכתוב כי הם חיינו, ולכן להם ניסן ראש השנה, והם עיקר הבריאה". ("שפת אמת", שמות, בא, תרנ"ו)

בקרבתם לפני ה' וימותו. עיין מ"ש בזה רוח אפינו בספר אור החיים ודבריו בלתי מושגים רק ברוח הקודש, רק תחלת דבריו הם מובנים למעיין קצת ולכן אמרתי להסביר קצת ראש דבריו. הנה תכלית בריאת האדם ביצר טוב ויצר הרע יש טעם א' כדי שיהיה בעל בחירה, אכן יש עוד טעם יותר פנימי, שכשם שאי אפשר לאדם להיות בלי יצר טוב כך אי אפשר לו בלי יצר הרע, והם ב' מיני חיות, שחיות הקודש הנקרא יצר טוב מלובש בחיות הב' שנקרא יצר הרע ואותו החיות מלובש תוך הדם והדם תוך הבשר ועור. והענין הוא עם מ"ש (ברכות ל"ג:) בפסוק (דברים י, יב) מה ה' שואל מעמך כו' אטו יראה מלתא זוטרתא כו', ופירשנו על פי מה שאמרו פחד על הקרובים יראה על הרחוקים, כך יש ב' מיני יראת ה', יש אשר ה' עמו בכל מקום על דרך שויתי ה' לנגדי תמיד ואז הפחד רב מאוד כי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ויש אשר איננו במדריגה זו ועכ"פ ירא את ה' מעשות רע, וזה אינו בגדר פחד רק גדר יראה כירא מדבר רחוק, לז"א דעכ"פ שואל ה' מעמך שתהיה בגדר יראה ואח"כ יעזרך שתהיה בגדר יותר מזה ע"ש. ובזה יבואר נוסח ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה כו' כולם ברורים כולם גבורים וכולם עושים באימה וביראה כו'. הכוונה, כי לכאורה ידמה בדעתנו כי היראה שיראים מלאכי מעלה מה' יקרא בגדר פחד, כמו שאנו רואים נהר דינור נגיד ונפיק ע"י שמזיעים מרוב המורא, אם כן ודאי זה נכנס בגדר פחד עבור שהם קרובים יותר לה' מאתנו בני אדם שוכני בתי חומר. אמנם, באמת אינו כך, כי גם יראתם אינו נקרא רק יראה, וכמ"ש הקדמונים בפסוק (ישעיה מ, כה) ואל מי תדמיוני ואשוה, כי מלך בשר ודם כשמעריכין אותו נגד ערך אדם נבזה אז ערכו רב מאד ועצום, וכשמעריכין אותו נגד שר תתמעט ערכו, ונגד שר גדול תתמעט עוד ערכו, ונגד שר משנהו ערכו מעט. משא"כ מלך מלכי המלכים ית"ש בלי תחלה ובלי תכלה אל ערך כל נברא שיעריכוהו תמיד ערכו שוה, כמו אם לוקחין טפה א' מים הגדול, והיינו ואל מי תדמיוני אהיה תמיד שוה בין נגד ערך קטן בין נגד ערך גדול ע"ש, והכא נמי אף שאנו רואין הבדל גדול בין יראת ה' על האדם ובין יראת ה' אשר למלאכים, מ"מ נגד ערך היראה הראוי לירא מלפניו הכל שוה ולא תגיע עדין לגדר פחד, והראיה, כי כתות המלאכים המתחדשים בכל יום ומתחילים לומר שירה ונשרפין מיד, והיינו שמתבטלים ממציאות עבור גודל הפחד והיראה, ולא עוד שמן יראת ה' מרגישין תענוג גדול, ולכן לרוב הפחד והתענוג שמרגישין מהפחד ההוא מתבטלין ממציאות וזהו בגדר פחד ומתבטל באמת ממציאות, משא"כ המלאכים הקיימים ועומדים אפילו באומרם שירה עם היות שיראתם לרוב מאוד ברום מדריגה שביארנו וגובה להם ויראה להם עם כל זה עדיין לא נכנס לגדר פחד. וז"ש עם היות אשר משרתיו עומדים ברום עולם, אף על פי כן ומשמיעים ביראה כו'. אינו רק בגדר יראה, ושמא תאמר שאינם ברורים ח"ו ויש להם יצר הרע, לז"א אמת כי כולם ברורים כולם קדושים ואפילו הכי עושים רק ביראה, והטעם אשר עשה ה' ככה שהקטין מהם יראתם הוא לפי שאלו המלאכים צריכים לקיום העולמות התלוי בהם ואם יהיו בגדר פחד יתבטלו ממציאותם לזה הקטין ה' יראתם במסך דק מבדיל כדי שיוכלו לעמוד להתקיים. ואמנם יראת בני אדם הקטין ה' עוד יותר, והטעם יובן על פי משל, שרצה מלך גדול איזה אומן שיעשה לו כתר מלכות בכל מיני יופי כאשר עם לבבו והכריז בכל מדינות מלכותו אם המצא ימצא איזה אומן גדול יביאו אליו, והביאו לו א' שהיה אומן גדול וישב לפני המלך ויאמר לו עשה כך וכך, וכאשר התחיל לעשות ידיו מרתתין מאימת המלך ולא היה

יכול לעשות כלום, וירא המלך כי לא יכול וצוה להביא אומן אחר והביאו לו אומן טוב מאד והוא היה קל בדעתו לא ירא מהמלך וישב לפני המלך וצוהו עשה כך וירא המלך כי עשה יפה מאד והבין כי אין לו שום מורא מלפניו ולבו גם במלך מאד כי אלולא זאת לא היה יכול עשוהו כך יפה ויצו המלך להוציאו מביתו ולהענישו ואמר אינו חפץ במלאכתו אחר שאין מוראי כלל עליו, ויצו להביא אומן אחר והביאו לפניו וישב לפני המלך וידיו מרתתין וידבר המלך אתו טובות ויאמר לו בני אני חפץ שתעשה לי מלאכה טובה ואם תפחד כל כך לא תוכל עשוהו לכן התישב מעט בדעתך להקל מוראי קצת מעליך כדי שתוכל לעשות, ויעשה האומן כך ויתישב בדעתו מעט בלבו לאמר הנני צריך לעשות מלאכת המלך לכן על כרחי מוכרחני להסיח דעתי מעט מאימת המלך כדי שאוכל להתישב בעיוני ולעשות המלאכה ויבחר המלך במעשה האומן הזה. כך הנמשל, הנה האדם צריך לעשות מעשה המצות בישוב הדעת לעשות כל מצוה כמשפטה ודינה, וכן עיון התורה צריך להתיישב בשכלו מאד, ולסבה זו לא עשה ה' את האדם שיהיה פחד ה' עליו כראוי דאם כן מיד כשיעשה איזה מצוה או תורה יתבטל ממציאותו ואיך אם כן יעשה מצוה או לימוד תורה, ומי אשר אין יראת ה' בלבו ולומד בעיון נמרץ מבלי משים אל לבו שום יראת ה' בזה מאם ה' כמאמרם ז"ל (שבת ל"א.) אי איכא יראת ה' אין אי לא לא, אלא בחר ה' דרך ממוצע וברא את האדם ביראה יותר מועטת מיראה אשר למלאכים כדי שבעת עשיית מצוה או תורה בעיון יוכל לצמצם יראתו להיות לו ישוב הדעת בעבודת ה' ולא יתבטל ממציאותו בעשותו אתת ממצות ה' או בעוסקו בתורה. ואמנם נודע היות נשמת ישראל למעלה ממדרגת המלאכים ובא ממקום שנקרא אין לרוב הקדושה, וטעם היות נקרא כך הוא לפי שמרוב הפחד מהש"י יש לו ביטול מציאות ועיקר מציאותה בפועל הוא ע"י התלבשה תוך הגוף שהוא מסך מבדיל ואין יראתו רבה כ"כ, ואם כן עכ"פ בעת שיתחיל האדם לעבוד ה' ישיג ביטול מציאותו לגמרי כי יחזור לשרשו ולמקורו, לכן מה עשה ה' הלביש החיות הטוב ההוא תוך חיות אחר שהוא רחוק כביכול מאוד מקדושתו, והוא ע"ד שארז"ל (זהר ח"א קל"ח.) אלמלא יצר הרע לא הוי חדוה דשמעתא, כי נשמה הקדושה אין לה חשקות של כלום רק מצדה תשיג ביטול מציאות לרוב הפחד והתענוג מבית אביה עד אשר לא תוכל עשות כלום מעשי המצוה ותורה, וחיות השני המתלבשת יש לה מציאות ועי"ז חושק לכל דבר חשוק הן לטוב הן להפכו והוא מלביש את הנשמה, והוא כמשל כלי המשקולת המורה על השעות אשר ידוע לבקיאי המלאכה כי יש שם גלגל א' שבא בכל פעם בין שיני הגלגל ההוא ומונעו מלסבב, וכך הוא לעולם זה בורח למקומו וזה מונעו ונלחמים כך לעולם וע"י מלחמה זו הגלגל מסבב ביום תמים מה שהיה מסבב ברגע א' אם לא היה המונע ההוא ועי"ז ניכר חשבון השעות יום ולילה, נמצא המונע אינו עושה רק מניעה ואלולא הוא לא היה תועלת של כלום בכל כלי ההוא כי יברח הגלגל למקומו ברגע אחד ושוב לא יוכר חשבון השעות ואין בו הנאה של כלום. כך הנשמה יש לה ביטול מציאות מפני פחד ה' ומהדר גאונו ולא תוכל עשות שום מצוה ועסק תורה אלא מיד תחזור לבית אביה כנעוריה, והיצר הרע שהוא חיות השני המלבישו הוא מונעו בעת עשותו המצוה או התורה מליפחד כ"כ, וכך נלחמים כל ימיהם זה בורח וזה מונע וע"י מלחמה זו נעשה כל התועלת, כי המצוה נגמר כראוי לה מצד היצר הרע שיש לו מציאות ונעשית ביראת ה' מצד הנשמה שהוא היצר טוב שיש לו ביטול מציאות, וכשם שאלולא היצר טוב אין במעשה האדם ממש בהיותו בלי יראת ה', כך אלולא היצר הרע לא היה תועלת של כלום, שלא היה שום מצוה נעשית ולא שום עסק התורה כי היה בטל מיד ממציאות כמשל האומן הראשון שכתבתי, ולכן מאד זה היצר הרע, ועמ"ש במ"א עיין פ' נצבים דרוש המדבר בגנות הגאוה, ודרוש לבנין בה"כ, ובפ' בהר מענין זה שחיות האדם כלול ממציאות וביטול מציאות יחד, ולטעם זה ארז"ל כי אתם המעט שישראל מוטבע בהן טבע שכל עוד יותר ישפיע לו הש"י גדולה יותר יהיה שפל בדעתו כי יותר מה שנשמתו גבוה יש לה ביטול מציאות יותר. וביארנו שם עפ"ז פסוק (תהילים ק, ג) הוא עשנו ולוא אנחנו עמו בקרי וכתיב ופסוק (יחזקאל טז, ז) רבבה כצמח השדה כו' ע"ש באורך, ולטעם זה ארז"ל (סוכה נ"ב.) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, כי כל עוד שנשמתו גדולה צריך גם המנוע להיות גדול יותר ויותר בכדי שלא יתגבר הנשמה על מונעה ותשוב לבית אביה, והבן. ובזה יובן מה שארז"ל (סוכה נ"ב:) ג' הקב"ה מתחרט עליהן על שבראם יצר הרע וכשדים כו', וארז"ל (ברכות ל"ב.) אלמלא ג' מקראות נתמוטטו רגליהן של שונאי ישראל וא' מהם ואשר הרעותי שהקב"ה מתחרט על שברא יצר הרע, והוא תמוה. חדא, דמשמע שע"י פסוק זה נפטר הרשע מעונש מחמת שנברא ביצר הרע והלא כל האומר הקב"ה ותרן כו' (בבא קמא נ.). ב', מאי דאמר שונאי ישראל ואף שתלה הקללה באחר כל מה דמצינן לתירוצי שפיר טפי. ג', איך יצויר חרטה ביודע עתידות וצופה ומביט עד סוף כל הדורות. ומה שנראה בביאורו, אחרי שלצורך בריאת האדם עשה לו חיות אשר הוא רחוק מאור קדושתו ית"ש שהוא מונע לנשמה, וזה תכלית בריאת האדם, והנה נודע שרצונו ית"ש מקיים כל הנבראים ומה שהוא הפך רצונו הוא בטל ברגע ממציאות, ואם כן קשה על היצר הרע ממה נפשך, אם רוצה ה' בו ונמשך רצונו לשם להחיותו ולקיימו היה מוכרח להתהפך לטוב, כי במקום שנמשך רצונו נעשה המקום ההוא קדוש בהחלט, ואם הוא הפך רצונו היה לו להתבטל לגמרי. והתירוץ בזה, כי בעת שבראו ה' בראו לתכלית זה שיהיה הוא המונע אל הנשמה, נמצא שיש רצון מה' שיתקיים, אבל הרצון הוא שיהיה מונע, וזה אי אפשר אלא בהמשך אליו חרטה על שנברא, נמצא יש בזה רצון וחרטה, ומצד הרצון מתקיים ומצד החרטה הוא רחוק והפוך מקדושתו יתברך והוא מונע אל הנשמה בכוונת בריאתו, נמצא אתי שפיר שהרצון מתחלה היה שיהיה בו חרטה תמיד, והבן היטב שהוא דבר דק מאד וענין עמוק. ועז"א הש"י ואשר הרעותי, ר"ל שהוא גרם לו להיות חלק רע ע"י החרטה שהמשיך בו והוא לצורך האדם שיוכל לעבוד את ה', ומי שמרשיע על ידו ענוש יענש ואין לו תירוץ כלל, כי אדרבא ע"י היצר הרע יעבוד את ה', וכן ענין העובד כוכבים שבטבעם מתנאים כי חיות שלהם מצד יצר הרע לבדו ואין מעורב בהם ביטול מציאות, וכיון שאמרנו שישות ומציאות היצר הרע הוא ע"י החרטה הנמשכת בו לזה אמרו רז"ל אלמלא ג' מקראות נתמוטטו רגליהן של שונאי ישראל, והוא אשר הרעותי, כי לולא החרטה היה נהפך היצר הרע לטוב והיה בטל הרע ממנו ואז היו מתבטלים כל שונאי ישראל והבן. ועכ"פ הנה נתבאר ענין עבודת האדם כל ימיו הנעשות ע"י מלחמה והוצרך להיות המונע כערך הנשמה, ולפעמים כאשר תגדל כח הנשמה במתיקות עבודת ה' מעל המונע אזי תשוב לבית אביה בביטול מציאות הדבוק אצלה, וזהו בקרבתם לפני ה' כו', ויש עוד דברים בזה והבן היטב.[ערבי נחל , אחרי מות]

מלקט
מִנְחַת יִצְחָק

מַעֲלַת תְּפִלַּת וָתִיקִין{סִדְרָה {96}– תְּפִלַּת וָתִיקִין – סכנת הפלפול ביסודות האמונה

סכנת הפלפול המורה בתוצאותיה פי כמה כאשר היא ביסודות האמונה וזה סוד קבלת התורה "נעשה ונשמע", דקודם "נעשה", דהיינו מבלי לפלפל בטעמים של האיסור, ורק לאחר שישנה החלטה לעשות ציווי ה', בין כשנבין בין כשלא, אז הותר לשמוע ולברר הטעמים, שאז בירור טעמי המצוות הוא בשביל לדרוש ולקבל שכר ולא חלילה שתהא דרישת הטעם סיבה לקיום המצוות. ואם סכנת הפלפול עם היצר הוא בטעמי המצוות בלבד – סכנה גדולה היא, על אחת כמה וכמה הפלפול ביסודות האמונה – מציאות ויחוד ה' – מסוכן הוא למאוד, ומצוה לעיין בספרי ה"חובות הלבבות" שמובא בהם הקדמת הרב "פתחי לב" שהאריך במערכת נפלאה של גדולי ישראל, מכללם: שו"ת הריב"ש, משנת חכמים למהר"ם חגיז, שכולם מדברים בגנות לימוד האמונה על דרך החקירה, ובשו"ת "חות יאיר" כתב שהחקירה תועבה. "הגאון" כתב (מובא בסידור הגר"א), שממקום שמסתיימת הפילוסופיא על כל עמקותה – משם מתחלת חכמת הקבלה, כך שאין לפילוסופיא שום ידיעה מהאמת, וכן גינה את החקירה והפלפול באמונה. ובשו"ת "נודע ביהודה" גילה דעתו לדלג "שער היחוד" מספר "חובת הלבבות". וראה שם עוד עשרות של גדולי וקדושי ישראל שהשתמשו בלשון חריפה מאד על ההולכים בדרך החקירה, וקבעו שהיא סכנה עצומה ורבים נפלו ולא קמו. ומסקנתם, שאין לנו אלא לאחוז באמונה פשוטה ללא טעמים כלל, ובפרט בדור חלוש בנפשו כמותנו היום, שבנקל יכולים אנו להאחז בבלבול האמת ולבוא למינות רח"ל. וכמו שכן מסופר על החפץ חיים,

שראה פעם את בנו קורא בספר "מורה נבוכים" וגער בו, וכששאלו בנו: והלא זהו ספר שחיברו הרמב"ם, ענה לו: הרמב"ם לא חיבר ספר זה אלא לנבוכים שבדורו, ואתה למה לך להיות נבוך בשאלות ולהכנס לשאלות ואח"כ לבוא ולתרצם. והסביר לו, שהלא אמונתנו ברורה לנו מהיסטוריה מוצקה ומבוססת שאין כמוה, וכי לא מספיק דור יוצאי מצרים על כל הניסים שראו? לא מספיק סיפור מיליוני העדים במחזה מתן תורה? לא מספיק מיליוני אנשים שהלכו בתקופה ארוכה של 40 שנה במערכת מופלאה של ניסים, ענני כבוד, מן, באר, לא מספיק כיבוש יהושע ל"א מלכים בניסים ונפלאות ועוד ועוד, וא"כ למה לך להגרר למשא ומתן? ועל אחת כמה וכמה מסוכן הדבר להתווכח עם קטני אמנה ולהשיב להם על שאלות באמונה, שמוחם מבולבל בהם, וכבר הכרתי כאלו שחשבו עצמם חזקים ונכנסו בעומק החקירה של כל מיני שאלות באמונה, וניזוקו מאד. והנזק הוא ודאי, לא מבעיא אם לא ירד לעומק יישוב קושיותיו של השואל, שאז נשאר גם הוא עם שאלה ללא תשובה, אלא גם אם מיישב הוא קושיות באמונה ואפילו מיד – מקרירות באמונה בודאי שלא נמלט. וכבר היה מעשה בהגה"ק רבי אהרן ראטה זצ"ל, שניגש אליו אדם ושאלהו שאלה באמונה, וענהו הרב תשובה מלאה ומספקת, וראו פני הרב שהינם בעצב, ושאלוהו: מה קרהו? ענה: פלוני ציינני באמונה, אמרו לו: אבל שמענו את היישוב שישבת לו והיה מספיק לשאלתו. ענה: "מצב האמונה אצל האדם אחר התשובה אינו כמו קודם השאלה"

מַעֲלַת לִמּוּד הַזֹּהַר {101} – וּמִגּוֹ דַּהֲוָא נַהֲמָא, הֲוָוּ יָדְעִין וּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְּאוֹרַיְיתָא

שמות דף קפ"ג ע"ב הַשְׁתָּא אִית לָן לְאִסְתַּכְּלָא, בְּפֶסַח נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִנַּהֲמָא דְּאִתְקְרֵי חָמֵץ, כְּתִיב, (שמות יג) וְלָא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ, וּכְתִיב (שמות יב) כִּי כָּל אוֹכֵל מַחְמֶצֶת (דף קפ"ג ע"ב) מַאי טַעְמָא. בְּגִין יְקָרָא דְּהַהוּא נַהֲמָא דְּאִתְקְרֵי מַצָּה. הַשְׁתָּא דְּזָכוּ יִשְׂרָאֵל לְנַהֲמָא עִלָּאָה יַתִּיר לָא יֵאוֹת הֲוָה לְאִתְבַּטְּלָא חָמֵץ, וְלָא אִתְחַזְיָא כְּלָל. וַאֲמַאי קָרֵבְנָא דָּא, חָמֵץ הֲוָה, דִּכְתִיב סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה. וְהוּ, דְּהַשְׁתָּא בְּיוֹמָא דָּא אִתְבְּטֵל יֵצֶר הָרָע, וְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְקְרֵי הִירוּ אִשְׁתְּכַחַת. עַתָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן, בְּפֶסַח יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִלֶּחֶם שֶׁנִּקְרָא חָמֵץ. כָּתוּב (שמות יג) וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ, וְכָתוּב (שם יב) כִּי כָל אֹכֵל מַחְמֶצֶת? בְּשְׁבִיל כְּבוֹד שֶׁל הַלֶּחֶם הַהוּא הַנִּקְרָא מַצָּה. וַעֲכָשָׁו שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם עֶלְיוֹן יוֹתֵר, לֹא לְאוּי הָיָה שֶׁיִּתְבַּטֵּל הֶחָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה כְּלָל. וּמַדּוּעַ קְרַבְנוּ זֶה הָיָה חָמֵץ? שֶׁכָּתוּב סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה. וְעוֹד, שֶׁעַתָּה בְּיוֹם זֶה מִתְבַּטֵּל יֵצֶר הָרָע, וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת חִרוּת נִמְצֵאת. אֶלָּא, לְמַלְבָּא דְּהַוָה לֵיהּ בַּר יְחִידָאי, וְחַלַּשׁ. יוֹמָא חַד הֲוָה תָּאִיב לְמֵיכַל, אֲמַרוּ יְיכוּל בְּרֵיהּ דְּמַלְבָּא (ס"א מֵיכְלָא דְּאַסְוָותָא דָא) אַסְוָותָא דָּא, וְעַד דְּיֵיכוּל לֵיהּ, לָא יִשְׁתְּכַח מֵיכְלָא וּמְזוֹנָא אַחֲרָא בְּבֵיתָא. עָבְדוּ הָכִי. כֵּיוָן דַּאֲכַל דַּהֲוָה אַסְוָותָא, אֲמַר מַבָּאן וּלְהַלְאָה יְיכוּל כָּל מַה דְּאִיהוּ תָּאִיב, וְלָא יָכִיל לְנַזְקָא לֵיהּ. אֲכָל, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יְחִידִי, וְנֶחֱלָה. יוֹם אֶחָד הָיָה מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל. אָמְרוּ, יֹאכַל בֵּן הַמֶּלֶךְ (מאכל של רפואה) רְפוּאָה זוֹ, וְעַד שֶׁיֹּאכַל אוֹתָהּ, לֹא יִמָּצֵא מַאֲכָל וּמְזוֹן אֶחָד בַּבַּיִת. עָשׂוּ כֵן. כֵּיוָן שֶׁאָכַל הָרְפוּאָה הַהִיא, אָמַר, מִכָּאן וְהָלְאָה יֹאכַל כָּל מַה שֶּׁהוּא מִתְאַוֶּה וְלֹא יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ. *כָּךְ כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הֲווּ יָדְעֵי עִבְרָא וְרָזָא דְּמֵהֵימְנוּתָא, אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִטְעֲמוּן יִשְׂרָאֵל אַסְוָותָא, וְעַד דְּיֵיכְלוּן אַסְוָותָא דָּא, לָא אִתְחֲזֵי לְהוֹן מֵיכְלָא אַחֲרָא. כֵּיוָן דַּאֲכַלוּ מִצָּה, דְּאִיהִי אַסְוָותָא לְמֵיעַל וּלְמִנְדַּע בְּרָזָא דְּמֵהֵימְנוּתָא. אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהַלְאָה אִתְחֲזֵי לוֹן חָמֵץ, וַיְיכְלוּן לֵיהּ, דְּהָא לָא יָכִיל לְנַזְקָא לוֹן. וְכָל שֶׁכֵּן דְּבְיוֹמָא דְּשַׁבְּוּעוֹת, אִזְדַּמְּנוּ נַהֲמָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ אַסְוָותָא בְּכֻלָּא.* כָּךְ הָיוּ יוֹדְעִים עִקָּר וְסוֹד שֶׁל הַמְּמוּנָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִטְעַמוּ יִשְׂרָאֵל רְפוּאָה, וְעַד שֶׁיֹּאכְלוּ רְפוּאָה זוֹ, לֹא יִמָּצֵא לָהֶם מַאֲכָל אַחֵר. כֵּיוָן שֶׁאָכְלוּ מַצָּה, שֶׁהִיא רְפוּאָה לַעֲלוֹת וְלָדַעַת בְּסוֹד הַמְּמוּנָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וְהָלְאָה לֹא יִמָּצֵא לָהֶם חָמֵץ וְיֹאכְלוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַזִּיק לָהֶם. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁבְּיוֹם הַשְּׁבוּעוֹת שֶׁנִּזְדַּמְּנָה לָהֶם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא רְפוּאָה לַכֹּל. *וְעַל דָּא מְקָרְבִין חָמֵץ, לְאִתּוֹקְדָא עַל מַדְבְּחָא. וּמִקָּרְבִין תְּרֵין נַהֲמִין אַחֲרָנִין כְּחֲדָא. וְחָמֵץ, אִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא דְּמַדְבְּחָא וְלָא יָכִיל לְשַׁלְּטָאָה, וּלְנַזְקָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִינֵי כַּךְ, יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין אִתְדָּבָקוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאַסְוָותָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּיוֹמָא דָּא. וְאִלְמְלֵי הֲווּ נְטִרֵי יִשְׂרָאֵל תְּרֵין סִטְרִין דְּנַהֲמֵי אִלֵּין, לָא הֲווּ עַיְילִין בְּדִינָא לְעָלְמִין.* וְעוֹד זֶה מַקְרִיבִים חָמֵץ לְהַשָּׁלֵךְ עַל הַמִּזְבֵּחַ. וּמַקְרִיבִים שְׁתֵּי לֶחֶם מֻחָרִים בְּחָמֵץ. וְחָמֵץ נִשְׂרָף בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט וּלְהַזִּיק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם זֶה יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִדְבָּקִים בּוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּרְפוּאָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּיוֹם זֶה. וְאִם הָיוּ שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי דְּרָכִים שֶׁל לֶחֶם חָמֵץ, לֹא הָיוּ עוֹלִים בְּדִין לְעוֹלָם. *בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא, (בכל יומא) דְּלָאו אִיהוּ, אֶלָּא לְאִינּוּן דְּלָא נַטְלוּ מֵיכְלָא דְּאַסְוָותָא, וְשָׁבְקוּ לְאַסְוָותָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין מֵיכְלָא אַחֲרָא דְּאִיהוּ חָמֵץ. דְּהָא בְּיוֹמָא דָּא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַהוּא חָמֵץ סַלְקָא, וּמִקַּטְרְגָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְאַלְשִׁין קַיְימָא בְּיוֹמָא דָּא מִקַּטְרְגָא עַל עָלְמָא.* וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל כֹּלָּא וְדָאִין עָלְמָא. בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, (בכל יום) שֶׁהַיָּן הוּא, חָלָּה לְאֹכְלוֹ שֶׁלֹּא לָקְחוּ מַאֲכָל שֶׁל הַרְפוּאָה, וְעָזְבוּ אֶת מַאֲכַל הַתּוֹרָה מִשּׁוּם מַאֲכָל אַחֵר שֶׁהוּא חָמֵץ. כִּי בְּיוֹם זֶה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֶחָמֵץ הַהוּא עוֹלֶה, וּמִקַּטְרֵג עַל הָאָדָם וּמַלְשִׁין עָלָיו, וְהוּא עוֹמֵד בְּיוֹם זֶה מִקַּטְרֵג עַל הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל כֻּלָּם וְדָן אֶת הָעוֹלָם. *וּבְגִינֵי כַּךְ כַּד יָהַב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אֲטְעִים לְהוּ מֵהַהוּא נַהֲמָא עִלָּאָה, דְּהַהוּא אָתָר, וּמִגּוֹ דַּהֲוָה נַהֲמָא, הֲווּ יָדְעִין וּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְּאוֹרַיְיתָא, לְמֵהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְהָא אוּקְמוּהָ מִלָּה אִינּוּן הַכְרָיָא בְּרָזִין (ס"א אלין דקאמרן) אִלֵּין כִּדְקָאמְרָן.* וּמִסִּבָּה זוֹ, כֵּאֲשֶׁר נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִטְעִים לָהֶם מֵהַלֶּחֶם הָעֶלְיוֹן הַהוּא שֶׁל הַמְּקוֹם הַהוּא, וּמִתּוֹךְ הַלֶּחֶם הַהוּא הָיוּ יוֹדְעִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה לְלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְהֲרֵי בֵּאֲרוּ הַדְּבָרִים אֵלּוּ הַחֲבֵרִים בְּסוֹדוֹת (אלו שאנחנו אומרים) אֵלּוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ

מלקט

דֶּרֶךְ אֶרֶץ קַדְמָה לַתּוֹרָה {44}– מִדּוֹת וְהַנְהָגוֹת טוֹבוֹת מֵחָז"ל הַקְּדוֹשִׁים – מַדּוּעַ קִצֵּר הָרַב מִבְּרִיסְק בִּקְרִיאַת שְׁמַע

מַדּוּעַ קִצֵּר הָרַב מִבְּרִיסְק בִּקְרִיאַת שְׁמַע יְמֵי עֶרֶב חַג הַפֶּסַח בְּבֵיתוֹ שֶׁל מָרָן הַגְרִי"ז סוֹלֶבֵיצִ'יק זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה הָיוּ אֲפוּפֵי הִתְלַהֲבוּת קֹדֶשׁ. לְבַד מִן אֲוִירַת בְּעוּר חָמֵץ מִן הַבַּיִת וּמִן הַלֵּב, הִמְתִּינוּ הַכֹּל לְמוֹעֵד שֶׁנִּקְבַּע לַאֲפִיַּת הַמַּצּוֹת. בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁל הֲכָנַת מִצְוַת הַמַּצָּה בָּאָה חֲרִדַת הַהֲלָכָה שֶׁל הָרַב מִבְּרִיסְק לִידֵי בִּטּוּי עָצוּם. חֲרִדַת קֹדֶשׁ מְלַוָּה בְּהִתְלַהֲבוּת אֵין קֵץ, מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. הַמַּעֲשֶׂה שֶׁאֵרַע בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לַאֲפִיַּת הַמַּצּוֹת מְלַמְּדֵנוּ כֵּיצַד עוֹשִׂים מִצְוֹת כֵּיצַד מְדַקְדְּקִים וּמְהַדְּרִים לֹא עַל חֶשְׁבּוֹן הַזּוּלַת. בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה שָׁכְרוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁל הָרַב מִבְּרִיסְקִי אֶת הַתַּנּוּר ל"תַּנּוּר רִאשׁוֹן", בְּשְׁעוֹת הַבֹּקֶר שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַאֲפִיָּה אוּלָם הָאֲפִיָּה עַצְמָהּ לֹא הֵחֵלָּה בְּשְׁעוֹת הַבֹּקֶר הַמֻּקְדָּמוֹת שֶׁכֵּן הַגְּרִיז הָיָה עָסוּק בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁנִּמְשְׁכָה שָׁעוֹת אֲרֻכּוֹת בֵּין הַיֶּתֶר בִּזְכוּת "קְרִיאַת שְׁמַע" דִּקְדֻקָּנִית בְּמְיַחֵד. אַךְ בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה חָלָה תַּפְנִית חַדָּה. בְּבֹקְרוֹ שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן בְּעֵת שֶׁבְּנֵי הַחֲבוּרָה הִמְתִּינוּ סָבִיב לַתַּנּוּר בְּיוֹתָם בְּטוּחִים שֶׁהָרַב מִבְּרִיסְק לֹא יַגִּיעַ לְפָנֵי שֶׁיַּחֲלֹף עוֹד זְמַן רַב, הוֹפִיעַ לְפֶתַע: הָרַב מִבְּרִיסְק וְהוֹדִיעַ: "הָבָה וְנַתְחִיל בַּאֲפִיַּת הַמַּצּוֹת". "מָה יוֹם מִיּוֹמַיִם?" תָּמְהוּ כֻּלָּם," מַדּוּעַ קִצֵּר הַיּוֹם הָרַב אֶת סֵדֶר הַתְּפִלָּה עַל מְנַת לְהוֹפִיעַ כֹּה מֻקְדָּם בְּמַאֲפִיָּה?" הֹלֵא הָרַב אוֹמֵר תָּמִיד כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִנָּהּ מִדְּאוֹרָיְתָא, וְעַל כֵּן הוּא מִתְעַכֵּב בַּאֲמִירָתָהּ". אַךְ הָרַב מִבְּרִיסְק לֹא הִתְרַשֵּׁם." אֱמֶת וַיַּצִּיב, קְרִיאַת שְׁמַע– מִדְּאוֹרָיְתָא הִיא! בְּרָם, לֹא עַל חֶשְׁבּוֹן הַזּוּלַת! בַּעַל הַמַּאֲפִיָּה מְחַשֵּׁב אֶת דְּמֵי הַשְּׂכִירוּת מִשָּׁעָה שֶׁהַאֲפִיָּה מַתְחִילָה בַּפֹּעַל, וְכֵיצַד אוּכַל לִדְחוֹת אֶת שְׁעַת הַהַתְחָלָה וְלִגְרֹם לוֹ הֶזֵּק כַּסְפִּי? מָה הָעֵרֶךְ לִדְקְדּוּק בִּקְרִיאַת שְׁמַע, אִם הוּא כָּרוּךְ בְּגֵזֶל?"

מלקט

פְּלִאֵי הַבּוֹרֵא רַחֲמָנָא לִבָּא בְּעֵי – לֵב הָאָדָם {75}– המלך הוא הלב

בכל דור ודור יש קומה שלימה מדמות אדם היושב על הכסא שהוא דמות יעקב אבינו ע"ה החקוקה בכסא הכבוד שאמרו ז"ל (תענית ה:) מה זרעו בחיים אף הוא. פירוש שהוא ממש עצמות נפשו מתפשט בכל דור בחיי גופנים ממש כי זרעו הם נמשכים מטפי מוחו וחלב מחיותו וכל זרע יעקב יש בהם חלק מעצמיות חיותו. והגם דכשאין ישראל עושין רצונו של מקום הם מתישין כח שלמעלה כביכול (מדרש רבה איכה פרק א פסוק ו) היינו שצורת אדם זה כביכול הוא תש כח. מכל מקום לעולם הוא צורת אדם שלימה רק החילוק בענין כח. והיינו כי שורש צורת אדם הוא מצד שורש עומק הלב דישראל שהוא דבוק בהשם יתברך אפילו בפושעי ישראל וכטעם (שיר השירים רבה פרשה ה ב) השם יתברך לבן של ישראל היינו עומק הלב דלכל נפש מישראל יש נקודה וחלק מה מצורת אדם. והשתלמות הצורה על ידי כל הנפשות שבדור. חכמי ישראל הם העינים שנקראים עיני העדה (ב"ב ד.) והמלך הוא הלב כמו שכתוב בספר יצירה ותמכי אורייתא הם השוקין וכדומה בכל אברי הגוף ואין שום נפש מישראל מלבר שאין בה חלק אלוה ממעל והוא משורש האבות אשר בשם יעקב יכונה. אלא שבהתפשטות המעשים אפשר שיחטא עד שמתחלש אותו כח מועט של קדושה. וזהו התשי שמוליד למעלה חס ושלום אף על פי שלעולם אף על פי שחטא ישראל הוא (סנהדרין מד.) ולא ידח ממנו נדח מכל מקום לשעתו תש כח. וענין זה שמדמין הצורה ליוצרה היינו כי בהשגחת השם יתברך בנבראים הוא מצד התפשטותו בהם וכמו שכתב הרמב"ם כי ידיעתו הברואים מצד ידיעתו את עצמו. והיינו כי באמת אין חוץ ממנו וכטעם ואתה מחיה את כולם ובישראל יש נקודה של חיות הקבוע בלב שעל ידה הם דבוקים באלהים חיים היינו שיכולים להרגיש זה בלב. וזהו תכלית בריאת אדם שיהיה נברא מכיר ומרגיש שיש בורא. והכרה זו מאחר שהיא מתלבשת באדם הרי היא קרויה דמות אדם דהיינו שהיא אצילות השגה כפי כח השגת אדם. וכן התחלקותה בנפשות כפי כח התחלקות הנפשות דבני אדם שגם זה הוא כפי דמות אדם שהוא מוליד בדומה לו. ומספר הנפשות הוא כפי התחלקות הקומה שלו בכל פרטי כחותיה וכמ"ש בשמות רבה (פרשה מ) באיזה איפה היה תלוי כו' יש בראשו כו'. וזהו עומק לשון חכמים שאמרו (שוחר טוב מזמור א פסוק א) מדמין צורה ליוצרה ונטיעה לנוטעה ולא אמרו בהיפך. והיינו כי אמיתות הדבר התפשטות השגה זו הוא של היוצר והנוטע אלא שהם מדמין הצורה ליוצר והבן הכי הדבר עמוק ואי אפשר לפרש יותר. וזהו ענין היחוד שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כו' (פסחים נו). שאף שאנו נפשות חלוקים הכל אינו אלא אחד וקומה שלימה. ועל זה אמר יעקב ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהוא יחודא תתאה מצד מדת מלכותו שאין מלך בלא עם שהוא רבוי נפרדים ומכל מקום הכל עם אחד מצד השתעבדותם למלך. אבל משה לא אמרו דמשה מלגאו יעקב מלבר (תקוני זוהר תיקון יג) מצד הפנימיות הוא רק יחודא עלאה דהיינו יחוד הנמור שאין עוד מלבדו כלל. אבל מצד החיצוניות דיש ברואים נפרדים אלא שמכיר שמכל מקום פנימיותם אחד זהו יחודא תתאה של יעקב מצד התפשטותו של זרעו אחריו. וזהו ציקי קדירה שהריחה בת מלך (פסחים שם) דהיינו שהשם יתברך נהנה מזה אף על פי שלאמרו יש גנאי שנראה כאלו יש נפרדין מכל מקום עיקר כבוד מלך בזה ומביאין בחשאי. וזהו עיקר היחדות שצריך לומר פעמים בכל יום תמיד דזהו עיקר שורש היחדות מה שיש בו נקודה זה שבלב שדבוק בה בהשם יתברך ובה מכיר יחודו

האמיתי. ועל דבר זה נתקנא בלעם הרשע שבכל נביאותיו גילה דבר זה של הדביקות והיחוד הגמור דלכן בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע לפי שנאמר בה כרע שכב כארי וגו' (במ"ש ברכות יב:) דגם בשעת שכיבה ושינה הוא כארי כטעם אני ישנה ולבי ער שעל זה אמרו ז"ל (שיר השירים רבה) דהקב"ה לבן של ישראל וה' יראה ללבב אין מסתכל אלא לנקודה זו שבלב. ועל זה אמרו לא הביט און וגו' שאין מסתכל על העמל והאון כלל רק אל אותה הנקודה שה' אלהיו עמו ותרועת מלך ורצונו הוא בו באותה נקודה שבזה הוא שלימות מדת המלכות. ואפשר לשון ותרועת לשון קול תרועה והוא קול שופר המעורר הוא בו שהקב"ה מעוררו גם בלא דעתו ורצונו והוא על ידי אותו נקודה שבלב שדבוקה בכל איש מישראל בהשם יתברך. ונראה דזהו גם כן ענין שופר דראש השנה לעורר אותה נקודה כי בכל השנה ה' יראה ללבב לבד והיינו דמביט אל צורת אדם של כלל הקומה. אבל בראש השנה כל באי עולם עוברים כבני מרון ומפרשים בגמרא (ר"ה יח.) דהיינו בזה אחר זה. אלא שמכל מקום נסקרים בסקירה אחת דכתיב היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. פירוש דמצד הלב הם יחד לקומה אחד ונסקרים כאחד גם בראש השנה. רק מצד מעשיהם הם עוברים כל אחד בפני עצמו להיות לקומה בפני עצמה. ולכן נראה חסרונו בפרט אף על פי שכל אחד יש לו מעלה מיוחדת שבו הוא מדוגל ליקבע בכלל הקומה במקום מיוחד. מכל מקום מצד התפשטותו לקומה שלימה אפשר שהוא מלא חסרונות. ולכן בראש השנה אמרו בזוהר (ח"ב לג ב) על פסוק בתוך עמי אנכי יושבת שלא יהיה מדוגל בפני עצמו וגם דרז"ל ונסקרים בסקירה אחת הוא המתקה למה שאמרו במשנה כבני מרון. דמצד מדת המשפט הוא לפקח במעשה כל אחד בפרט אלא שמכל מקום לפי שהם בסקירה אחת מה שחסר זה משלים זה. ורק במנין שעל ידי אדם צריך כופר נפש שלא יהיה בהם וגו' והוא מטעם זה דבמנין כל אחד נמנה בפני עצמו וכל אחד מצד עצמו מלא חסרונות. אבל אצל השם יתברך אף שעוד תעבורנה הצאן על ידי מונה שזהו כבני מרון למאן דאמר בני אמרנא מכל מקום אין זה מונה גמור כי באמת הם בסקירה אחת כי ענין מה שבראש השנה כל אחד נידון בפרט לפי שאז מתעוררת מדת המלכות שהיא הגורמת לבריאת עולם דאין מלך בלא עם וברב עם הדרת מלך ומצד זה צריך רבוי עם.

והרבוי הוא על ידי הרבה בני אדם שונים ונפרדים זה מזה ולא על ידי קומה אחד שלימה. ומצד זה ההתבוננות לפניו בכל פרטי היצורים. וזהו מאן כחיילות של בית דוד דהיינו הדרת מלך כנזכר. דאמר ומאן דאמר כמעלות בית מרון כי אז השם יתברך מתבונן בכל מה שפעל בבריאת עולם ונבראים ונוצרים ונעשים עד קצה עולם העשיה. וזה נקרא מעלות בית מרון שאצילות קדשו יתברך הוא התפשטות עד אין קץ רק נבראים הולכים ומצטמצמים. והעליה לפניו יתברך הוא רק עולין מעלה מעלה בדרך צר מאוד כמ"ש (ברכות ו.) וקיימא עלן כי כסלא לאוגיא. ויפול משמאלך אלף ורבבה מימינך ואליך לא יגש וזהו צמצום מקום הדרך. ונמצא הפירוש דחיילות בית דוד הוא שמצד השם יתברך והדרתו הוא להיות העיון בפרטים ופירוש דבית מרון הוא מצד המקום. לפי שהשגחת השם יתברך בראש השנה הוא בעולמות התחתונים ומקומות השפלים ושם אי אפשר להתבונן בהם אלא אחד אחד. ופירוש דכבני אמרנא הוא מצד הנבראים עצמם דמאחר שהשם יתברך לבן של ישראל והוא מחיה הכל כאשר מתעורר מדה זו למעלה כן מתעוררת בלבות כל הנבראים להיות כל אחד מצויין בפני עצמו ובזה הרי הם מתראים כך לפי השם יתברך כל אחד בפני עצמו. ואורייתא יהבא עיטין לכל ועל זה אמרו (ר"ה טז.) אמרו כו' שתמליכוני עליכם זהו נגד כחיילות של בית דוד מאחר שאנו ממליכים אותו יתברך עלינו ואנו מחילו של מלך ואין בודקין אחר המוכתב באסטרטיא של מלך בחיילות של בית דוד כמ"ש בקידושין (עו.) וגם על ידי זה אנו חוזרים להתאחד להיות צבא ולגיון אחד מצבאותיו יתברך ואנו גוי אחד בארץ. ואמרו כו' שיעלה זכרוניכם כו' זהו מצד הזכירה עצמה ונגד מעלת בית מרון על ידי שאומרים שהשם יתברך הוא הזוכר ממילא נתרחב המקום ואין שם צמצום והרי הזכרון לטובה כי השם יתברך צופה רק לטובה ולא הביט און וגו'. ובמה בשופר הוא אתערותא דנבראים. נגד כבני אמרנא תוקעין בשופר של איל להזכיר עקידת יצחק שהוא המסירות נפש להשם יתברך. כי תקיעת שופר הוא לאסף העם שיהיו יחד וגם להחריד כמו שכתוב והעם לא יחרדו ומתוך החרדה הם מתאספין יחד וכל אחד מבטל עצמו שלא יהיה מצויין בפני עצמו. וזהו המסירות נפש להשם יתברך שהאתערותא אז הוא להצטיין כל אחד בפני עצמו רק שמתוך ההכרה דעול מלכותו יתברך וחרדת היום הוא מתבטל מעצמותו והצטיינותו ובזה ממילא הכל לטובה.

מלקט מנחת יצחק

תּוּפִינִים לְשַׁבָּת קוֹדֶשׁ – למה נדחו לפסח שני?

חָכָם מָה הוּא אוֹמֵר מָה הָעֵדֹת, וְהַחֻקִּים וגו' וְאַף אַתָּה אֱמֹר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן וַהֲלֹא בְּהַתּוֹרָה כְּתִיב תֵּרוּץ אַחֵר וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם ונ"ל ע"ד מוּסָר דִּזֶה הַכְּלָל שֶׁכֹּל תֵּרֵץ מִצְוֹת הֵמָּה הֲכָנָה לַבְּחִי' יִרְאָה אֲמִתִּית שע"י מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת יוּכַל לָבֹא לְהִזְדַּכְּכוּת הַחֻמְרִיּוּת מִכֹּל וָכֹל וְלִמְאֹס בְּתַאֲווֹת גַּשְׁמִיּוֹת רַק לְהִשְׁתּוֹקֵק וְלִכְסוֹף לְבְחִי' קְדוֹשָׁה רַק שֶׁיֵּשׁ לִפְעָמִים שֶׁהַבּוּב"ה מַשְׁפִּיעַ עָלָיו אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים מְאוֹר א"ס ב"ה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אֲבָל זֹאת הַבְּחִי' אוּנָה עִקַּר הָעֲבוֹדָה וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה הִיא מַה שֶּׁאָדָם עַצְמוֹ מְעוֹרֵר א"ע לְהִשְׁתּוֹקֵק וְלִכְסוֹף וּלְהִתְקָרֵב לְאוֹר א"ס ב"ה בִּכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְזֶה שֶׁהַבּוּב"ה מַשְׁפִּיעַ עָלָיו בְּחִי' קְדֻשָּׁה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּילְ' רַק כְּדֵי לַדַּע לָמָּה יִהְיֶה הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ אֲבָל עִקַּר הָעֲבוֹדָה הִיא אַחַ"כ מַה שֶּׁמְּעוֹרֵר בְּעַצְמוֹ וּמְזַכֵּךְ הַחֹמֶר לְהִתְקָרֵב לְאוֹר א"ס ב"ה וְזֶהוּ וְרָאִיתָ אֶת אַחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ שֶׁזֶּה שֶׁהַבּוּב"ה מַשְׁפִּיעַ עָלָיו בְּחִי' קְדֻשָּׁה וְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים קֹדֶם שֶׁהוּא מְעוֹרֵר א"ע לְתוֹרָה וּמִצְוֹת וּמע"ט הוּא מְכוֹנָה בְּשֵׁם פָּנִים פי' שֶׁהוּא קוֹדֵם לְאוֹר שֶׁבָּא אַחַ"כ וְהָאוֹר שֶׁבָּא אַחַ"כ מְכוֹנָה בְּשֵׁם אַחֲרִית וע"כ הוּא מְכֻנֶּה בְּשֵׁם פָּנִים שֶׁהַבְּחִי' קְדֻשָּׁה הוּא קוֹדֵם לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא גַּם מִזֶּה בָּא לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְעוֹרֵר עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת ה' וּמִזֶּה שֶׁמְּעוֹרֵר עַצְמוֹ נִשְׁפַּע עָלָיו אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים מֵאוֹר א"ס ב"ה וּבְחִ' קְדֻשָּׁה כִּי הַבָּא לְטַהֵר מְסִיעִין לוֹ ע"כ זֶה הָאוֹר שֶׁנִּשְׁפַּע עָלָיו קֹדֶם שֶׁמְּעוֹרֵר א"ע לַעֲבוֹדַת ה' מְכֻנֶּה בְּשֵׁם פָּנִים פי' שֶׁהוּא קוֹדֵם לְאוֹר שֶׁבָּא אַחַ"כ וְהָאוֹר שֶׁבָּא אַחַ"כ מְכוֹנָה בְּשֵׁם אַחֲרִית וְזֶהוּ וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרַי לְרָאוֹת תָּמִיד לָבֹא לְבְחִי' אֲחוֹרֵי הַיְנוּ לְהִתְעוֹרֵר מַעֲצָמוֹ וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ הַיְנוּ לֹא יֵרָאוּ בְּקִבְיעוּת לַעֲמֹד בְּבְחִי' זוֹ שֶׁהוּא בְחִי' פָּנִים רַק לֵילֵךְ דַּרְגָּא בְּתַר דַּרְגָּא לְהִתְעוֹרֵר מַעַצְמוֹ עַד כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל עֹבִי עַל פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ פי' שֶׁאַשְׁפִּיעַ לְךָ הָאוֹר הַטּוֹב מִשֵּׁם הָעֶצֶם ב"ה מִקֹּדֶם בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בַּדֵּי לֵדַע לָמָּה לְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְעוֹרֵר מַעַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת השי"ת ע"י תּוֹרָה מִצְוֹת ומע"ט וְהַבָּא לְטַהֵר מְסִיעִין לוֹ וְזֶהוּ וַחֲנֹתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן פי' לָזֶה שֶׁהִשְׁפַּעְתִּי מִקֹּדֶם בחי' קְדֻשָּׁה וּמְחֻמַּת זֶה הָיָה מְעוֹרֵר עַצְמוֹ ע"י תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְנַעֲשָׂה בחי' כְּלִי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר א"ס ב"ה לָזֶה אֲנִי אָחֹן וְאַסִּיעַ אוֹתוֹ וְזֶהוּ בחי' סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁעֹמֶר הוּא בחי' כְּלִי כמאה"כ וְיָמֹדוּ בָעֹמֶר מַרְמֵז שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה בחי' כְּלִי מוּכָן ע"י תּוֹרָה וּמִצְוֹת ומע"ט כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר א"ס ב"ה וְהִנֵּה בְּפֶסַח הוּא הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹרוֹת גְּדוֹלִים וִיקָרִים בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְזֶהוּ שֶׁאֵלַת חָכָם מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים פי' לָמָּה לִי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּדֵי לָבֹא לְהִזְדַּכְּכוּת הַמִּדּוֹת וְלִהְיוֹת עי"ז בְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים מֵאוֹר א"ס ב"ה מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁבְּפֶסַח נִתְגַּלּוּ אוֹרוֹת בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְהַתֵּרוּץ לָזֶה אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן פי' שֶׁכְּלִי מְכֻנֶּה בְּשֵׁם מִן לְשׁוֹן מָנָא וְדַוְקָא בְּפֶסַח יָכוֹל לוֹמַר אֲפִיקוֹ מִן פי' לְהוֹצִיא בחי' כְּלִי שא"צ בְּפֶסַח לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא ע"י תּוֹרָה וּמִצְוֹת ומע"ט לְהֵעָשׂוֹת כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל אוֹר א"ס ב"ה שֶׁבְּפֶסַח נִשְׁפַּע בלא"ה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים אֲבָל אַחַר הַפֶּסַח נוֹטְלִים אֵלּוּ הָאוֹרוֹת וְאֵין מַשְׁפִּיעִים אֵלּוּ הָאוֹרוֹת עוֹד רַק ע"י אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא ע"י תּוֹרָה וּמִצְוֹת ומע"ט לִהְיוֹת בְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל אוֹר וּקְדֻשָּׁה מֵאוֹר א"ס ב"ה השי"ת יְזַכְּנוּ לָזֶה וּבִזְכוּת זֶה וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל ב"ב אָמֵן: [ליקוטי מאמרים ר' צדוק הכהן זצ"ל]

מלקט מנחת יצחק

מֵאוֹצְרוֹת הַהַפְטָרָה {46}– יַהֲלוֹמִים נוֹצְצִים מֵהַפְּטָרַת הַשָּׁבוּעַ בְּמֵיחָד בִּשְׁבִילִי – כמזומנים לצאת לדרך

כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם. הטעם שאמר אכלו מצות כי הואיל שנשתקעו בטומאה והיה קשה להם לפרוש ממנה אם היו אוכלין חמץ שהוא היצה"ר שאור שבעיסה ולכן אכלו מצות וק"ל: כי לא נעשה כפסח הזה מימי השופטים רבים מקשים הלא בוודאי בימי דוד ושלמה ויחזקיהו עשו ג"כ פסח ולענין מה לא נעשה כפסח הזה. אך י"ל דהנה ידוע דע"י הפסח טלה ששחטו ישראל במצרים הכניעו בזה מזל טלה שהמצריים עבדו לטלה ולכן תועבת מצרים כל רועי צאן. אך לאחר זאת לא היו צריכים להכניע מזל טלה. כי כבר היה נכנע ע"י הפסח ששחטו ישראל במצרים ולכן עד עכשיו לא נעשה כפסח הזה כי לא היו צריכין לו כ"כ. משא"כ עתה בימי יאשיהו שהרבו לעבוד לכל צבא השמים וחזר מזל טלה לכחו הראשון. וכן נמי מהאי טעמא הרג פרעה נכה ליאשיהו כי בימיו חזר מזל טלה לכחו ולכן היה לו לפרעה מלך מצרים יכולת להרוג ליאשיהו. ולכן עתה הוצרכו לעשות הפסח כמו במצרים וזהו לא נעשה כפסח הזה בד"א יובן עפ"י הכתוב בעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם הטעם כי הרבה מישראל לא חשבו זה לנס גמור כי מה הועיל בזה הלא יחזרו לגלות כמ"ש אהיה אשר אהיה. ולכן צותה התורה מטעם זה שכשיאכלו הפסח יהיו כמזומנים לצאת לדרך לרמז הבטחתן בה' שאע"פ שיחזירו לגלות אע"פ עושים הפסח כי בוטחים בה' שיעשה להם כמו במצרים. והנה עד עכשיו בכל ימי בית ראשון לא זכרו שיגלו אך עתה בימי

יאשיהו שכבר נתנבאו הנביאים על הגלות ואפ"ה עשו הפסח ולא נעשה כפסח הזה בבטחון גדול. ובדרך הג' קרוב לזה כי הנה הטעם הפסח הוא אשר פסח וכו' ואת בתינו הציל שהוציאנו מעבדות לחרות. והנה עד עכשיו בימי בית ראשון היו ממש בני חורין לא הבינו הנם הגמור ולכן אין טעם כ"כ לפסח. משא"כ עתה בימי יאשיהו שחזרו עשרת השבטים בימיו ונגאלו מעבדות לחרות וחזר לטעם הראשון ולכן לא נעשה כפסח הזה וק"ל: וכמוהו לא היה מלך אשר שב לה' בכל לבבו ובכל נפשו. הטעם כי יש תשובה שאדם עושה מכח שהוא בצרה גדולה וזאת התשובה אינה גמורה כ"כ כמו תשובה שאדם עושה מעצמו ע"י לבו הטהור כמש"ה תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה. והנה חולדה השיבה ליאשיהו כי בימיו לא תהיה רעה רק בימי בניו. והנה אף שידע יאשיהו כי שלום יהיה בימיו אעפ"כ שב אל ה' זו היא תשובה גמורה בכל לבבו ובכל נפשו דהיינו ע"י לבו הטהור לעבודת השם ב"ה. ואחריו לא קם כמוהו כי גבי יאשיהו היה חידוש גדול שרוב עבדיו היו רשעים ולא למד ממעשיהם והתעורר מעצמו לשוב אל ה' וז"ש ואחריו לא קם כמוהו וק"ל: היתה עלי יד ה' וכו'. הנה לפי פעולת הנביא כן הוא הנביאות. דהיינו כשהוא פועל בדיבור שמוכיח לישראל בדבר ה' כתיב היה דבר ה' אליו. וכל מה שהוא כועל במעשה כגון הכא שהחיה את המתים כתיב היתה עלי יד ה' לשון מעשה. או יאמר עפ"י מ"ד בגמ' מתים שהחיה יחזקאל עמדו על רגליהן ואמרו שירה ומה שירה אמרו ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל ע"כ ולכאורה יפלא מאי מקשה ומה שירה אמרו מאי נ"מ בזה איזו שירה אמרו ונראה דאי' בכתבי האר"י זלה"ה מפני מה אמרה חנה שירה לפי שחנה היתה גלגול צפורה וצפורה לא היתה בשעה שאמרו ישראל שירה על הים כדכתיב וישמע יתרו מה שמועה שמע ובא שמע קריעת ים סוף וכו' וצפורה היתה אצלו כדכתיב אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך וכו' וא"כ לא אמרה שירת הים לכן הוצרכה חנה לומר שירה אח"כ וידוע דהמתים שהחיה יחזקאל לפי שיטת הגמ' המה היו משבט אפרים שיצאו ממצרים קודם זמן הקץ וא"כ לא אמרו שירת הים כי נהרגו שם מאנשי גת ולכך הוצרכו לומר כאן שירה. וידוע דהתחייה היתה בר"ה ואי' מפני מה אין אומרים הלל בר"ה מפני שספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וזהו קו' הגמ' ומה שירה אמרו הלא בר"ה א"א שירה. ומשני זו היא כבודו דאמרו ה' ממית ומחיה וכו' ור"ה הוא יומא דדינא. לכן כתיב היתה עלי יד ה' לשון צרה כמו הנה יד ה' הויה במקנך וכו' וא"ש:

מלקט מִנְחַת יִצְחָק

לִקְחֵי הַפָּרָשָׁה לְשַׁבָּת {93} – מֵאֵיזֶה בְּחִי' זָכוּ יִשְׂרָאֵל

חַד גַּדְיָא דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. נוֹדַע כִּי מַה שֶּׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הָיָה ע"י גָּלוּת מִצְרַיִם כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁבִּקְשׁוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהֵשִׁיב לָהֶם הקב"ה כְּלוּם לְמִצְרַיִם יְרַדְתֶּם אוֹ לְפַרְעֹה נִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם אֶמְנָם ע"י שֶׁעָבוּד מִצְרַיִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְזֶה הוּא דְּזַבִּין אַבָּא הוּא יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה בִּתְרֵי זוּזֵי ע"י שְׁתֵּי סְלָעִים מִילַת שֶׁעָשָׂה לְיוֹסֵף וְגָרַם שֶׁנִּתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר שֶׁיָּרְדוּ בָּנָיו לְמִצְרַיִם וע"י גָּלוּת מִצְרַיִם נִמְשַׁךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁבִּכְלוּתֶיהָ הוּא אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ שֶׁבְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ וְהָבֵן: דְּרוּשׁ לְשִׁבַּת חה"מ שֶׁל פֶּסַח [ליקוטי מאמרים ר' צדוק הכהן זצ"ל]

הַדָּבָר וְיָרְדוּ בָּנָיו לְמִצְרַיִם וְהִנֵּה גָּלוּת מִצְרַיִם כָּל הַתּוֹרָה הִיא אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ שֶׁבְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ וְלִפְ"ז נִמְשָׁךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל ע"י שְׁתֵּי סְלָעִים מִילַת שֶׁהוֹסִיף יַעֲקֹב לְיוֹסֵף עי"ז נִתְגַּלְגֵּל. הַדָּבָר וְיָרְדוּ בָּנָיו לְמִצְרַיִם ועי"ז זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְזֶהוּ חַד גַּדְיָא הַיְינוּ גַּדְיָא הוּא מִלְּשׁוֹן הַגָּדָה וְדִבּוּר הַיְינוּ הַדִּבּוּר הָאֶחָד אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ שֶׁהוּא כְּלָלוּת כל הַתּוֹרָה מֵאֵיזֶה בְּחִי' זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְזֶה הוּא דְּזַבִּין אַבָּא הוּא יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה בִּתְרֵי זוּזֵי ע"י שְׁתֵּי סְלָעִים מִילַת שֶׁעָשָׂה לְיוֹסֵף וְגָרַם שֶׁנִּתְגַּלְגֵּל

מלקט מִנְחַת יִצְחָק

פִּלְפְּלִין מְפַלְפְּלִין {71}–בִּתְשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה, מה הדין אם כְּשֶׁמּוֹכֵר אֶת הָאֲרוֹנוֹת שֶׁ'סַמְנוּ', וְלֹא סַמְנוּ?

בִּתְשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה, אודות מי שרשם ב'שטר מכירת חמץ' של יום י"ד, שמוכר את הארונות ש'סומנו', וכששב לביתו, הבחין שהארונות עדיין לא סומנו, האם צריך לשוב ולעשות תיקון בשטר, או שיסמוך על כך שבלא"ה כלול בשטר שמוכר את כל החמץ שיש לו בכל מקום שהוא. **כוונת מכירת חמץ כדי שבכל ענין ינצל מחשש חמץ בפסח** א] נראה לצדד דאין שום חשש בנידו"ד, שהרי כל מה שמוכרים את החמץ לגוי הוא במטרה שלא יהיה שום חמץ ברשותו ובבעלותו, וע'כ עושים כל דבר שיכול להועיל שלא יכשל ח"ו באיסור חמץ בפסח, ולכך נהוג שבמכירת חמץ עושים את כל מיני הקנינים המועילים, מלבד מה שגם מבטלים את החמץ, כי הכוונה העיקרית שהדרך הטובה ביותר שתציל מהאיסור תחול. ועל כן גם אם חשב שימכור באופן זה שהמכירה תחול רק על הדברים המסומנים, ולבסוף גילה שישנם מקומות שעדיין לא היו מסומנים בשעת המכירה, אינו מעכב, והם נכללים במה שכתב שהוא מוכר את כל החמץ שיש לו בכל מקום שהוא, כל שלא התנה מפורשות אחרת. וכדמבואר בפוסקים כמו שיובא להלן בעזה"י. **אזהרת הגרעק"א שכל אחד יכתוב שמוכר כל חמץ שישי לו בכל מקום** ב] הנה באזהרות לפסח, מרבינו עקיבא איגר זיע"א (נעתק מכתי"ק ב'חוט המשולש החדש' עמ' ר"ה) כתב: "והעיקר שראוי להזכיר בענין מכירת החמץ, שיהיה כדינא באופן שיהיה הנכרי ראוי לזכות בו עפ"י דין אם ירצה, וטוב שכל אחד יכתוב בפירוש, שכל חמץ שבעולם שיש לו, הן הידוע לו, הן שאינו ידוע לו, יהיה מכור להנכרי אגב קרקע, ושאינו מקבל אחריות חמצו, ובזה אם חלילה יהיה נשכח מעט חמץ שלא ניתן בחדר המכירה יהיה ג"כ מותר אחר הפסח". והנה לשון הגרעק"א 'וטוב שכל אחד יכתוב בפירוש', משמע דאינו מעכב כ"כ, וכן משמעות סוף דבריו שכתב 'ובזה אם חלילה יהיה נשכח מעט חמץ... יהיה ג"כ מותר אחר הפסח', ולא כתב 'כדי שלא יעבור בפסח על האיסור דבל יראה', שזהו העיקר) דמה שמותר אחר הפסח הוא התוצאה ממה שלא עבר האיסור(, משמע שאינו מעכב כ"כ. ובעצם מה שבאמת לא חשש מחמת איסור בל יראה, יתכן והוא משום דלענין זה סגי בביטול, ואף אם מדרבנן אכתי עובר, מ"מ כל זה הוא דוקא בשלא בדק, אך אם בדק ולא מצאו, אף איסור מדרבנן ליכא, אלא דאכתי צ"ב לשונו 'אם חלילה יהיה נשכח מעט חמץ', שלשון 'חלילה' לכאורה אינו עולה עם מה 'שלא יהיה מותר לאחר הפסח'. עכ"פ מבואר מדבריו דבמסירת מודעה כללית כזו, ודאי שפיר דמי, ואין בזה חסרון של דבר שאינו מסוים, משום דכאן בודאי יש סמיכות דעת. **פרט מיני חמץ ושכח לרשום חלק מהם** ג] ועשו"ת אג"מ או"ח א"ח סי' ק"נ, שכתב בתו"ד: "וכן גם אם ישכח מלרשום איזה דבר, אינו כלום, כי ודאי עושה את השליח למכור גם מה ששכח, ופורט רק לרוחא דמילתא, שזה ידוע לו, ויש אפשר אצלו גם עוד דברים שנשכח ממנו בשעה זו, שגם ע"ז עושהו שליח, דמהיכי תיתי ירצה למכור חמץ שפרט וישאיר אצלו עוד חמץ לעבור בבל יראה, הא כל מכירתו הוא בשביל האיסור, ואין לך אומדנא גדולה מזו שעל כל חמץ שיש לו עושהו שליח למכורי. ומי שנוהג שכל אחד מהמוכרים מפרטים מה שיש לו, טוב שיכתוב בשטר המכירה שמוכר אף מה ששכחו לרשום, וכן בשטר הרשאה יכתוב בפירוש שעושה לשליח אף על מה ששכחו לרשום, אם אך יש לו, אבל הוא רק לרוחא דמילתא, דבדיעבד אף אם לא יכתבו זה, ליכא שום חשש בהמכירה כדלעיל". מבואר בדברי האג"מ שאע"פ שפירט חלק מחמץ שיש לו, גם אם לא כתב מפורש שמוכר גם מה ששכח, אין אנו אומרים שמשום שפירט להדיא בשטר חלק מהחמץ, אות הוא שמה שלא פירט לא מכר, שהרי נחת לפרט, אלא כיון שיש אומדנא דמוכח שבדעתו למכור כל חמץ שיש לו, שהרי כל מכירתו בשביל שלא לעבור האיסור, נחשב כאילו פירט, אע"פ שלכתחילה צריך לפרט. ולפי"ז ה"ה בנידו"ד אע"פ שהיה בדעתו למכור את החמץ כ'מסומן', אם שכח לסמן, או שטעה בלשון הנוסח, שכתב 'שסומנו' במקום 'שיסומנו' אינו מעכב מכך מלהחשב שמכר חמצו, ובפרט כשרשום מפורש בשטר 'וכן חמץ שיש לי בכל מקום שהוא' דזה ודאי מחזק האומדנא שעשאו שליח בשביל שיעשה בכל אופן המועיל, שיחול המכירה כדי שלא יעבור ח"ו בבל יראה ובל ימצא. ד] וכעי"ז מצאתי מפורש בשו"ת נשמת חיים להגר"ח ברלין זצ"ל, (הנדמ"ח, כרך א', או"ח סי' קל"ד), שכתב: "ובשאלה השנית, שאיזה מיני חמץ שהיו עומדים בחדר המכירה, אך נשכחו לפורטם בפרטיות ולהעמיד מחירם בתוך שטר המכירה, גם זה פשוט להיתר, לפי המנהג, שכותבים בשטר המכירה, שמוכרים לו המינים המפורשים וכל חשש חימוץ, ממילא כל המונח באותו חדר הכל בכלל המכירה גם בדיני ישראל. ולחנם האריך מע"כ במכתבו להתיר משום דמועיל בדיניהם, דאפילו בדינינו ג"כ המכירה קיימת. ועיקר המחמיר בזה הוא הגאון בעל חוות דעת ז"ל בספרו מקור חיים סי' תמ"ט סק"ט, שכתב דכשמוכר החמץ יפרש כל מין חמץ שמוכר, דאל"כ הוי כדבר שאינו מסויים דלא קנה, כמבואר בשו"ע חו"מ סי' ר"ט, אף שאומר כל המצי,מכל מקום לא הוי כמין ידוע, עכ"ל המקור חיים. וכל זה אינו אלא אם מפרש כל דבר עם המקחים, ולא כתב כדשיימי בי תלתא, דאז יש לומר דעל דבר שאינו מסויים לא סמכה דעתיה דלוקח, דמי יודע מה נמצא שם, אבל אם כתב שכל דבר הנמצא שם הוא מוכר במקח כדשיימו בי תלתא, הרי לא שייכא סברא דלא סמכה דעתיה. וראיה מפורשת לזה, מברייתא דבפ"ק דב"מ ט"ז א', מה שאירש מאבא

מכור לך לא אמר כלום, משום דההיא שעתא לאו דידיה הוו נכסי אביו. וכתבו התוס' שם ד"ה מה, דלר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, דבריו קיימין, הגם שהוי דבר שאינו מסויים, דמי יוכל לדעת מה שיירש מאביו. ודוחק לומר דמיירי בידוע מה שיפול לו בירושה, וצריך לומר דמיירי שאמר לו כדשיימו בי תלתא, ובכה"ג סמכה דעתיה גם על דבר שאינו מסויים, ופשוט. ע"כ אין להחמיר בזה". **אם אומרים יש ברירה במכירת חמץ** ה] ולפי הסברא הנ"ל, דיש כאן אומדנא דמוכה, מטעם שהמוכר רוצה שבכל אופן המועיל שיחול המכירה בשביל שלא יעבור ח"ו באיסור חמץ, א"כ נראה דכיון שעושה גם ביטול על כל חמצו, וע"כ אם מאיזה טעם נאמר שלא נכלל דבר מה במכירה, אע"פ שהוא חשב שכן נכלל, אבל ודאי הביטול שעושה מועיל גם על זה, שהרי למעשה רוצה לבטל כל מה שהוא חמץ אצלו בכל ענין, וממילא דכל הנידון יהיה רק מצד החיוב דרבנן שלא מועיל רק ביטול, ולכן גם אם נחשוש שכשכותב המקומות המסומנים צריך שיהא מסומן, הרי אם בסופו של דבר מסמן יהיה זה שאלה של ברירה בדרבנן. ו] וראיתי להגר"פ שרייבר זצ"ל (בקונט' 'דברי שפר' – פסח, מדור פסקי דינים – עמ' 572) שהורה: "מי שכותב לנכרי שמוכר לו את המקומות המסומנים, ועדיין לא סימן איזה מקומות הוא מוכר, אין בזה חסרון של ברירה, כמבואר בשו"ע גבי שדה בין שדותיו(חו"מ סי' רי"ד סי"ב) ומהני המכירה מעתה על כל מה שיסמן אח"כ". עוד יש להוסיף, שבמכירת חמץ הנוהגת בימינו שממנים את הרב שליח למכירתו לגוי, הוא יותר קל, שהרי גם אם בשטר כתב 'שסומנו' ובשעת כתיבת השטר עדין לא סומנו, יכול לסמן את המקומות כל עוד לא מסר הרב את השטרות בעת שמוכר לנכרי, שהוא רק ביום י"ד קודם שעה שישית", וגם י"ל דלא מיחזי כשיקרא, שהרי כל זמן שעדיין לא נמכר לנכרי יכול להוסיף דבר בשטר (ועי' היטב בחידושי הר"ן בגיטין כ"ו ב' לענין דלא אמרינן מיחזי כשיקרא כשהוא רק לזמן).

מלקט

חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֶךָ{45} – ויד תהיה לך מחוץ למחנה

בְּשָׁשׁוֹן וּבְשִׂמְחָה בְּגִיל וּבִירָאָה הִתְחַלְנוּ זֶה מִכְּבָר בס"ד מָדוֹר חָדָשׁ אֲשֶׁר יַעֲסֹק אִי"ה בַּסְּגֻיּוֹת הַנִּלְמָדוֹת וְהַמְפֹרָסָמוֹת אֲבָל כָּאן נִשְׁתַּדֵּל לְהָבִיא טַעַם נָכוֹן וְאֲמִתִּי שֶׁמֵּבִיא לְהִתְרַגְּשׁוּת רַבָּה וּלְהִתְפַּעֲמוּת בִּנְימֵי הַנֶּפֶשׁ לַשּׁוֹמְעִים שֶׁמִּתְמַלְּאִים בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וּלְרַחֵף כְּטֶפַח מֵעַל הַקַּרְקַע מֵרֹב הִתְלַהֲטוּת הַלֵּב לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּמְקַבְּלִים כּוֹחוֹת מְחַדְּשִׁים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ "חַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרָיְכִי" לְחַדֵּשׁ וּלְהִתְחַדֵּשׁ בְּעֶזְרַת צוּר עוֹלָמִים חַי הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, וּבְכֵן מָה אָשִׁיב לַה' כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא, אָשִׁירָה לַה' כִּי גָמַל עָלָי וְהִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּדִי עַל אֲשֶׁר זִכַּנִי לִפְתֹּחַ צֹהַר לְעוֹלְמוֹת חֲדָשִׁים וְאוֹר חָדָשׁ אוֹר מָתוֹק, גַּל־עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. הִנֵּה סוּגְיָא אַקְטוּאָלִית בַּמֶּיחָד לְיָמֵינוּ וְהִנֵּה כתב רבינו הבאר מיים חיים הסבר נפלא על ויקח את כל ארצו מידו וכו' אלא מרשותו הכא נמי מרשותו ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ ויתד תהיה לך על אזנך וכו' (דברים כג יג–טו)והנה מחנה ישראל רומז על קדושת ה' בעסק תורה ותפילה בבית ה' בחצרות בית אלהינו, כי על כן נאמר (דברים כ"ג, ט"ו) והיה מחניך קדוש, כי הוא רומז לחצרות ה', ולזה אמר הכתוב ויד תהיה לך מחוץ למחנה, כי יד רומז למלת רשות כמאמר חז"ל (בבא מציעא נ"ז:) ידו רשותו כידוע, והוא רומז על דברי הרשות כמו אכילה ושתיה ושאר צרכי הגופניות שאינם חובה ומצוה מצד עצמם רק הם טפלים למצוות ה'. כמו האכילה, שלא יעשה אדם שום דבר מצוה כאשר לא יאכל ימים או שתים בהסיר כוחו ממנו וכן שאר כל העשיות מצרכי הגופניות שנקראים דברי הרשות, שאם אדם עושה אותם לשם מצוה גם הם למצוה יחשבו, ואם עושאן למלאות תאותו הוא סטרא אחרא ממש כשמה סטרא אחרא פירוש צד אחר שאינו לה', כאשר ביארנו במקום אחר שאין בעולם כי אם או מצוה או עבירה אבל מכל מקום לגבי מצוה נקראים הם רשות. ולזה אמר ויד תהיה לך מחוץ למחנה שלא תאמר אשב במחנה אלהים תמיד רק לעסוק בתורה ותפילה ואסנף עצמי ביותר ויותר, כדי שלא אתמשך לחוץ, לא כן, אדרבה יהיה לך גם בחינת הרשות מחוץ למחנה תורה ותפילה ויצאת שמה חוץ תוכל לצאת שם חוץ קצת מתורה ותפילה לעסוק בדברים הנקראים רשות לגבי מצוה, אבל ויתד תהיה לך על אזנך פירוש יתד קבועה יתד במקום נאמן יהיה לך על אזנך שלא תשכח את הדברים אשר ראו עיניך בעסקך בתורה ותפילה מקדושהוטהרה הבאים אליך ושלא תפסידנה עתה על תאוות חמדת לבבך, ועל כן והיה בשבתך חוץ וחפרת בה פירוש כאשר תהיה בישיבת חוץ באכילה ובישיבת שווקים וברחובות אז וחפרתה בה שתהיה מתבייש (מלשון וחפרה הלבנה כידוע) מהיתד שהנחת לך שלא תאבד היקר והגדולה שהיה לך אז אם תחטא ותאשם חלילה, וכסית את צאתך שתראה לכסותו שלא יתראה כלל יציאת חוץ אליך בעת היותך במחנה אלהים, כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך וגו' כאמור שה' משרה קדושתו בך, ולזה והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך הכל כאמור שקדושת אלהים בורח ממקום המעוטף ברע כי עוצם עיניו מראות ברע כנאמר. וזה שהזהירנו אל עליון ברוך הוא ואמר זכור את יום השבת לקדשו, כלומר זכרהו בששת ימי החול ואפילו מחד בשבתא לשבתא כמאמר חז"ל (ביצה ט"ז.) שבכל השבוע תהיה יראתו על פניכם, שלא תאבדו עוצם קדושתו ורוב בהירתו וגודל התעדנות תענוג הפלא והקדושה והטהרה השורה על ישראל ביום שבת קודש, ועל כן תזהר בכל ימי החול לשמור את עצמך בכל דרכיך בבית ובחוץ ככל אשר ביארנו עד הנה, באופן שלא יהיה שום עכוב לעוצם הקדושה שבו מלשרות עליך, ולא יתהפך השבת עליכם לבשת ולא יתקלקל קדושתו ח"ו, ותמיד תזכרו את יום השבת לקדשו כלומר להמשיך הקדושה שבו עליך ועל כל העולמות כשיהיה מחניך קדוש ולא יהיה בך ערות דבר כי ישוב מאחריך ואז ח"ו יהיה קדושתו מחולל שלא יוכל להרביץ הקדושה בכל מקום אשר ירצה ורק אדרבה לקדשו שיתרבה קדושתו בכל מקום ומקום כאמור[באר מיים חיים , יתרו]

מלקט

"יַהַב לֵיהּ יְדֵיהּ, וְאוֹקְמֵיהּ" לֵב בּוֹעֵר וְכִסּוּפִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵהָאדְמוֹר מִקָּאמַרְנָא זצ"ל{64}– רמז לשחיטת הס"מ

הִנֵּה תְּהִלּוֹת לָאֵל עֶלְיוֹן זִכָּה אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרֵךְ לְהוֹסִיף מָדוֹר חָדָשׁ שֶׁהִתְחַלְנוּ בס"ד זֶה מִכְּבָר, שֶׁמַּטְּרָתוֹ הִפְשׁוּטָה לְהַלְהִיב לִבּוֹת יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם גַּם בְּמַצָּבִים הַכִּי קָשִׁים וְנִסְיוֹנוֹת "שֶׁלֹּא נֵדַע" הַכֹּל לֹא מִדִּילִי אֶלָּא מֵהָרַב הַגָּאוֹן הַמַּפְרְסָם בַּגְּנֻבָלָה וּבַנִּסְתָּר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא חֲסִידָא וּפְרִישָׁא בְּנָן שֶׁל קְדוֹשִׁים כקש"ת מוהר"ר יְצָחָק יְהוּדָה יְחִיאֵל סַפְּרִין זצ"ל אב"ד דק"ק קָאמַרְנָא בַּעַל "הֵיכַל הַבְּרָכָה וְ"אוֹצַר הַחַיִּים" וְעוֹד.. הָאֲדְמוֹ"ר מִקָּאמַרְנָא אִישׁ קָדוֹשׁ וְכָל רָז לֹא אָנִיס לֵהּ, שׁוֹפֵךְ אוֹר חָדָשׁ וּמְצַחֲצֵחַ וְחִדּוּשִׁים שֶׁלֹּא שְׁמַעְתָּם אֹזֶן בִּיאוֹרִים נִפְלָאִים מְזֻוָּיוֹת שׁוֹנוֹת הַמְשַׁלְּהֲבִים אֶת הַלֵּב וּמְגַלִּים רַק טָפֵח מְאוֹר תּוֹרָתוֹ הַזּוֹרֵחַ תּוֹרַת אֱמֶת, וּבֶאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בִּדְבָרָיו הַרְבֵּה מַשָּׂגִים בַּקַּבָּלָה, וּדְבָרָיו דְּבָרִים עֲמֻקִּים, אַךְ הַחֵלֶק הָעִקָּרִי שֶׁנִּתְמַקֵּד בּוֹ בְּמָדוֹר זֶה הוּא לְשׁוֹנוֹ הַזָּהָב וְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל לְלֹא גְּבוּל, לְשׁוֹנוֹת שֶׁל עִידּוּד וּתְמִיכָה, הֲכָלָה רַךְ וְלִטּוּף נְפָשׁוֹת פְּצוּעוֹת הַזְּקוּקוֹת כָּל כָּךְ לְיַחַס שֶׁל אַבָּא אוֹהֵב וְתוֹמֵךְ, וְנוֹטֵעַ תִּקְוָה, וְהַתְחָלָה חֲדָשָׁה. וְאוֹר חָדָשׁ מַפְּצִיעַ וּמְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּחִיּוּת חֲדָשָׁה וְלֵב שָׂמֵחַ, וּבְטוּחֵנִי שֶׁגַּם מִי שֶׁלֹּא מֵבִין בְּסוֹד הָעִנְיָנִים, יִמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשׁוֹ [וכ"ש מִי שֶׁכְּבָר בָּא בְּסוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים] וְדֶרֶךְ סְלוּלָה לְהִתְחַדֵּשׁ לְנֵעֶר מַעֲלָיו אֶת כָּל הַצָּרוֹת וּכְבָרְיָה חֲדָשָׁה לְהִתְקָרֵב לְאַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁאוֹהֵב אוֹתָנוּ אַהֲבָה שֶׁכְּמְעַט שֶׁבֵּן תְּמוּתָה לֹא יָכוֹל לְתִפֹּס וּלְהָכִיל, הָאֲדְמוֹ"ר מַמָּשׁ מְלַוֶּה אוֹתְךָ יָד בְּיָד וּמַרְאֶה לְךָ אֶת הַדֶּרֶךְ לָצֵאת מִהַצָּרָה שֶׁלְּךָ. וּלְהִדָּבֵק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּלְזוֹ מָה שֶׁכָּתַב בְּהַקְדָּמָה "קְחוּ סִפְרֵי וְהִסְתַּעְשְׁעוּ בּוֹ וּבְמוּסָרָי כִּי לְכָךְ נִבְרַלְתִּי שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט עַל יְדֵי הַחָכְמָה זֹאת בָּעוֹלָם עַל פִּי דַּרְכֵי מָרָן אוֹר שִׂבְעַת הַיָּמִים מִמּוּן מַפְלָא מִמּוּן מְכֻסֶּה רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ אוֹר הַמֵּאִיר אוֹר עֵינֵינוּ יְשָׁרְאֵל בֶּן אֱלִיעֶזֶר בֶּן שָׂרָה הָרִיבָ"שׁ טוֹב אֲשֶׁר הֵאִיר עֵינֵינוּ בְּאוֹרוֹ נֶגֶד עַד בֵּיאַת יָנוּן וְאַחֲרֵי פַּלְמִילָיו הַקְּדוֹשִׁים מַסְמְכִים מָרָן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הַסְמַךְ מֵאֲחֵיהָ הַשֵּׁילֹנִי הַנָּבִיא וְתֹס יַקְשֶׁה לְךָ אָחִי עַל אֲרִיכוּת דְּבּוּרִים שֶׁהֲכִירַח לִי מִצַּד הַמְּנֻגָּד לְהַזְּכִיר כֹּחַס שֶׁאֲנִי נִסְמָךְ מִשֶּׁלְּכָה גְּדוֹלֵי עוֹלָם וְאֵין בִּי פַּחַד מִשּׁוּם פֶּגַע וְנֶגַע כִּי כֹּחִי רַב וְעָצוּם כְּאֲרִיֶּה כִּפְקִיחַ. וְהֲכִירַח לִי לִכְתֹּב כֵּן וְקָדוּנוּ אוֹתִי לְכָף זְכוּת וַאֲנִי מַסְמָךְ רְבִיעִי לְמָרָן הָרִיבָ"שׁ ס"ג אוֹ שְׁלִישִׁי וְדַי בָּזֶה הֲכִירַח וְהַהֲכִירַח לֹא יְגֻנֶּה": וּמֵעַתָּה, יֵשׁ לְהִתְחַזֵּק וּלְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה וּבִפְרָט בְּזְמַן הַזֶּה בִּימֵינוּ יְמֵי מִלְחָמָה, אֲנַחְנוּ נִצָּבִים כְּבָר מִמּוֹ לִפְנֵי חג הַפֶּסַח שבו נִגְאַלְנוּ וּבו נִגְאַל הַשֵּׁתָא בס"ד,וכבר מרגישים את הקדושה באויר ,ולכן יֵשׁ לָקַחַת זֹאת בְּחֶשְׁבּוֹן.וְלָכֵן יֵשׁ לְנַצֵּל הַזְּדַמְּנוּת פֶּן זֹאת לְהַתְאַמֵּץ וּלְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרֵךְ, בְּסִיּוּם כָּל מַאֲמָר נִשְׁתַּדֵּל לְסַכֵּם אֶת דִּבְרֵי הָרַב כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לָצֵאת עִם "פֵּעֶקָאלֵע" וְה' יִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ. זו ההקדמה תשאר בכל שבוע, אז אם אתה כבר מכיר ,פשוט דלג לעיקר התוכן... וְהַפַּעַס... **רמז לשחיטת הס"מ** עַל קֹלָה המזלג: מֵהֵיכַל הַבְּרָכָה מֵאֲמָר שֶׁפּוֹ הָכַד בְּחֶלְקוּת הַלְּמוּסוֹ מַסְבִּיר בְּטוּב טַעַם אֶת כָּל "הָעִנְיָנִים" שֶׁאֲמוּנוּ בְּחוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת הַסְכִּיתוּ וְשָׁמְעוּ וּתְחִי נַפְשָׁכֶם והוצאתי מלא ואו כבר ידעת כי ליל פסח יש עליה יותר מליל שבת וגם כנסת ישראל תבעה דיפרוק לה חירות עולם ארבע גאולות ע"ש ומצד הקב"ה היה חירות של שבת אלף השביעי וכיון שלא היה מצידנו חזר הגלות אבל לא בפנימיות לענין הנפש הוא חירות עולם ולזה והוצאתי מלא ואו גאולה שלימה : ודע שכל הגלות ותוקף הס"מ הוא עד שיתבררו הנשמות מיין נוקבין לשבינה . ושחיטת הפסח רמז לשחיטת הס"מ. להוציא בלעו מפיו. ונעשה דם פסח פה דלתתא יסוד דנוקבא לטהרה לבעלה מזוהמת הנחש זוהמת נדה ומצות קרבן פסח בא להוציא את ישראל מכל הטומאות . בחמלת ד' עלינו . מדלג על ההרים : ובא המצוה ראשונה לשחוט אותו ודמיו טעון שפיכה . כטעם אושדת מיין נוקבין לקבל מיין דכורין . ואין דרכה בזריקת . והבן סוד ד' ליראיו : ונוהג בזמן הזה . לשחוט יצרו הרע להפוך הכל לקדושת דם טהור להוציא נשמות :

הנה חלק קטן מדרשת רבנו הרה"ג **דוד שלמה אייבשיץ** זצ"ל בעל הלבושי שרד וערבי נחל, שבת הגדול] הידוע בשכלו החריף ובפלפוליו, ואולי אי"ה נביא חלק נוסף בשבוע הבא. דרשה זו העתקתי מספר טיב גיטין להרב המחבר אשר אמרה בשבת הגדול תק"ן לפ"ק בק"ק בוזאנאב ושייך לפרק כל הגט. בפרשת בהעלותך ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן כו' ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו כו' ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם. ולבסוף צוה להם הש"י שיעשו פסח שני. ופירש הרמב"ם ז"ל, דטמא מת שחל שביעי שלו בערב פסח אע"פ שראוי לערב אין שוחטין עליו, ומשום הכי נדחו אלו. והראב"ד פירש דבכהאי גוונא שוחטין כיון דראוי לערב ושמשא ממילא ערבי, מיהו היינו דווקא אחר הזאה וטבילה דאז אין חסר רק הערב שמש הוא דשוחטין אבל אלו הטמאין קודם שנמלכו במשה ואהרן כבר נמנו על פסח קודם הזיה וטבילה ושחטו עליהם משום הכי נדחו לפסח שני. והקשו הכסף משנה והמזרחי והובא ג"כ בתוי"ט דפסחים דלפי דברי הראב"ד למה נדחו, הוה ליה למימר להם שיזו ויטבלו וימנו על פסח אחר. ומקצת מהמפרשים כתבו לתרץ דעל מה שלא אמר הש"י כך למשה לא קשה מידי, דיש לומר דאחר ששאלו אלו האנשים למשה ואהרן והנשיאים ואחר ששאל משה להש"י לא היה כדי שיעשו שחיטת הפסח וכל עבודותיו מבעוד יום לפי שנתעכבו ונשתהו בכ"ז עד סמוך לשקיעת החמה, ומה שלא אמר להם משה או אהרן מיד שיעשו כך היינו לפי שהם היו מסופקים דילמא הראשון כשר ואיך ישחטו פסח אחר. ולקמן נאריך בזה. אכן עוד הקשו הכסף משנה והרא"ם דלשיטת הראב"ד לא יתכן מאמר הכתוב למה נגרע לבלתי הקריב, דמשמע שבאו להקריב עתה, והרי באמת הם לא באו רק לשאול על הראשון מדוע יפסול, והיא קושיא גדולה מלבד זה יש כאן ג' מאמרים תמוהים. מאמר א מדרש בשלח (שמות רבה כ, יט) אמר הקב"ה ליוסף אתה אמרת אנכי אכלכל אתכם חייך בזכותך עושין פסח קטן הדא הוא דכתיב ויהי אנשים כו', ר"ל שהם היו נושאי ארונו של יוסף. והמדרש הזה אומר דרשוני וחיו, ותמה אני אם לא מצאו ליוסף שום זכות וצדקה רק במה שאמר לאחיו אנכי אכלכל. מאמר ב בפסיקתא אנחנו טמאים כו' מלמד שהיו כשרים וצדיקים וחרדים על המצות. והוא תמוה, מה צדקתם בכאן מכל ישראל שכולן עשו את הפסח ורצו גם הם לעשות ואיך למד מכאן שחרדים על המצות, דלשון חרדים מורה על מי שעושה יותר מחיובו, ועמ"ש הרב בעל ספר חרדים בהקדמתו יעוי"ש שהביא מאמר זה. מאמר ג בילקוט (ילקוט שמעוני ח"ב תשכא) ויקרבו לפני משה ולפני אהרן כו' ויאמרו האנשים כו' מכאן שאין נשאלין אלא לבעל המעשה ע"כ. משמעות דברים אלו, שהחכם ששואלין לפניו איזה שאלה אינו צריך להזדקק אם לא כשבעל המעשה בעצמו שואל אבל כששואל ע"י שליח אינו צריך להזדקק, ובאמת דבר זה לא שמענו, ובילקוט חדש איתא הגירסא שאין שואלין אלא לבעל המעשה. כמדומה שרצונו לומר המתחכם בדבר שאלה שבא לידו שואל לחכם כזה שיש לאותו חכם ג"כ איזה שייכות בדבר שע"ז יוציא יותר הדין לאמתו. וזה ג"כ תמוה מה שייכות היה כאן למשה ואהרן בשאלה זו. וקודם שנתרץ זה נקדים פסוקי ההפטרה (ירמיהו ז, כא) כה אמר ה' כו' עולותיכם ספו על זבחיכם ואכלו בשר כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציאי אותם מארץ מצרים על דבר עולה וזבח כו' והלכתם בכל הדרך אשר צויתי אתכם למען ייטב לכם ע"כ. ויש לדקדק מאי דייק ביום הוציאי כו'. ב' למה פרט עולה בפני עצמו ולא הניח שיהיה נכלל בכלל זבח כמו שכלל כל מיני הקרבנות בתיבה זו ולא פרט אותם. ג' קשה אטו אם צוה את אבותם על דברי עולה וקרבנות לא היו צריכין עבור זה לקיים שאר המצות, וא"כ למה הוצרך לטעם כי לא דברתי כו', וכי תימא דכוונתו לבלתי יאמר האומר אחטא והקרבנות מכפרים א"כ קשה מה טענה היא זו שביום הוציאם ממצרים לא צוה אותם על הקרבנות מאחר שאח"כ צוה עליהם בכל תורת כהנים. קודם שנבאר זה נבאר פסוקי דוד המלך ע"ה בשמואל אחרי שאמר לו נתן הנביא והבטיחו על ענין המלוכה ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי ומי ביתי כי הבאתני עד הלום כו' ותקטן עוד זאת בעיניך ותדבר גם אל בית עבדך למרחוק וזאת תורת האדם ה' אלהים ע"כ (שמ"ב ז', יט). והגאון בפרשת דרכים עמד גם כן בפסוקים אלו. ויש לדקדק, א' ותדבר גם אל בית עבדך למרחוק אין לו מובן כל עיקר, והמפרשים נדחקו דהכוונה לעלמא דאתי. ב' וזאת תורת האדם אין לו ביאור, ורש"י ז"ל נדחק ופירש בלשון תימה, כלומר, וכי ראוי ונכון שתגדל חסדך כ"כ על אדם. ג' יש לדקדק מהו האדם בה"א הידיעה היה ליה למימר וזאת תורת אדם. קודם שנבאר זה נבאר ג' מאמרים תמוהים. **מאמר א'** ילקוט בשלח (ר"מ) כתוב הוא ג"כ בדרושנו לשבת שובה תק"נ וזה נוסחו. וירא ישראל כו' ויאמינו בה' ובמשה עבדו אם במשה האמינו בה' לא כל שכן ומה תלמוד לומר במשה ללמדך שכל המאמין ברועה ישראל כו' (יל"ש ח"א רמז), והוא תמוה שסיים מה תלמוד לומר במשה. ועתה אוסיף לדקדק עוד מאחר דבקרא כ' ובמשה, למה אמר הילקוט מה תלמוד לומר במשה היה ליה למימר מה תלמוד לומר ובמשה. **מאמר ב'**, מדרש ריש משפטים (שמות רבה ל, ג) כל מקום שנאמר ואלה מוסיף על הראשונים כו' כיוצא בו ואלה תולדות יצחק מוסיף על הראשונים בני ישמעאל כו' וא"כ יש לומר הואיל ואין כתוב אלא ואלה תולדות אף יעקב בכלל עשו אתה מוצא כל תולדות שבמקרא חסר ו' חוץ משנים אלה תולדות השמים והארץ ואלה תולדות פרץ וטעם גדול יש להם למה תולדות השמים והארץ מלא שעדיין לא היה מיתה בעולם וכיון שבא אדם הראשון וגרם מיתה חסר כל תולדות שבמקרא ר"ל הפסוקים מלמדנו שאדם הראשון לא די שגרם מיתה והפסד וכליון לאשר היו בימיו אלא אף גם לכל תולדות העתידין, לפיכך כל מקום שנאמר תולדות הוא חסר לומר גם על התולדות עבר כוס גרמתו של אדם הראשון וכיון שבא פרץ שממנו יצא משיח דכתיב ביה (ישעיה כה, ח) בלע המות לנצח לכן תולדות פרץ מלא ולכן תולדת יצחק חסר להוציא את יעקב מכלל הרשעים על כרחך. המדרש הזה אומר דרשוני, חדא, איך מוכח מכאן להוציא את יעקב מכלל הרשעים הא בלאו הכי כל תולדת שבמקרא חסרים להורות על גרם מיתה. ב' תמיהני, אם לא מצאו חכמי המדרש שום ראיה אחרת שיעקב צדיק ועשו רשע זולת במה שתולדת יצחק חסר כתיב. ג' יעקב בכלל עשו, לשון זה אינו מובן. **מאמר ג'** הביא הרב בעל נזר הקודש לעתיד לבא כשיותבעו העובדי כוכבים לדין על שנשתעבדו בישראל על הכל ימצאו מענה מכיון שיגיעו לעשרה הרוגי מלכות לא ימצאו שום מענה והוא תמוה. ומה שפירש בו הרב בענין מכירת יוסף ידוע. קודם שנתרץ כל זה נתרץ משנה בעדיות (ב', א) העיד ר' חנינא סגן הכהנים מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה כו' הוסיף רבי עקיבא כו' אף הוא העיד על כפר קטן שהיה בצד ירושלים והיה בו זקן א' שהיה מלוה לכל בני הכפר וכותב בכ"י ואחרים חותמין ובא מעשה לפני חכמים והכשירוהו ולפי דרכך אתה למד פי' התוי"ט אע"ג דר' חנינא לא העיד רק בדבר שבממון שהאשה כותבת את גיטה כו' ועל המחט שנמצא בבשר הקודש שהסכין והידים טהורות והבשר טמא ע"כ. ועמד הרב מוה' פישל בספר אמרי צרופה מה חיבור וקישור לאלו העדיות ודאי דר' חנינא לא העידם בפ"א ורבי שסידר המשנה למה סידרם יחד. עוד יש לתמוה בלשון ולפי דרכך אתה למד, דהיה לו לומר ולפי דרכנו למדנו וכמו שיש לשון זה הרבה במשניות ומהם בסוכה פ' הישן (העתקתי לשון הגמרא ופירש"י הצריך לדרוש להקל על המעיין). נקדים הסוגיא בפ"ק דפסחים (פסחים י"ד.) ר' חנינא סגן הכהנים אומר מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה אע"פ שמוסיפין טומאה על טומאתו, רש"י: מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה שנגע בשר קודש זה בראשון לטומאה והוה ליה איהו שני ולא נמנעו מלשורפו עם חמור ממנו מי שנגע באב הטומאה דהואיל ואף זה הקל לשריפה עומד לא חשו אם מטמאין אותו יותר ממה שהיה, ובגמרא פריך מאי תוספת טומאה איכא, הלא בראשונה בולד טומאה נגע ועכשיו חוזר ונוגע בולד הטומאה. הוסיף רבי עקיבא ואמר מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת אע"פ שמוסיפין כו', רש"י: מלהדליק שמן של תרומה שנפסל בטבול יום והוא שלישי דטבול יום פוסל את התרומה מן התורה ביבמות כו' בנר שנטמא בטמא מת, טמא מת אב הטומאה ומטמא אדם וכלים דכתיב והנפש כו' אלמא טמא מת מטמא אדם ועשאו הכתוב אב הטומאה כשרץ ונבילה שמטמאין אדם ולא כנוגע בהן שאין מטמא אלא אוכלין ומשקין דכתיב בשרצים כו' אלמא לא מקבל טומאה מן הכלי שקיבל טומאה מן השרץ אלא אוכלין ומשקין בלבד ולא אדם וכלים והאי נר הוי ראשון ועכשיו יש כאן תוספת טומאה שמתחלה היה שמן זה שלישי וחוזר ונעשה שני ע"י הנר דהואיל ויש טומאה עליו ולא חיישינן ומותר להוסיף בידים. א"ר מאיר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח, רש"י: מדבריהם כו' ששורפין כו' עם זמן הביעור דהואיל והולכת לאיבוד אף הטהורה ואסורה מדאורייתא לא חיישינן לשמירתה ואע"ג שמוזהרין אנו לשומרה בטהרה כו'. ובגמרא, מכדי בשר שנטמא בולד הטומאה מאי הוי, שני, כי שריף ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה מאי הוי שני שני ושני הוא מאי מוסיף ליה טומאה איכא, אמר רב יהודה הכא בולד ולד עסקינן דהוי ליה שלישי וקסבר שלישי מותר לעשותו שני, רש"י: בולד ולד עסקינן האי בולד הטומאה דקתני מתני' ולד ולד קאמר דהיינו שני ובשר שנגע בו הוי שלישי וכי הדר שרפו ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה שהוא ראשון חוזר ונעשה שלישי זה שני והא אין אוכל כו' הוסיף רבי עקיבא כו' מכדי שמן שנפסל בטבול יום מאי הוי שלישי וכי מדליק לה בנר שנטמא בטמא מת מאי הוי שני מאי קמ"ל שלישי מותר לעשותו שני היינו הך אמר רב יהודה הכא בנר של מתכות עסקינן דרחמנא אמר בחלל חרב חרב הרי הוא כחלל והוה ליה אב הטומאה וקסבר שלישי מותר לעשות ראשון. ומאי דוחקיה דרב יהודה לאוקמיה כו' נוקמי בנר של חרס ומאי הוסיף דאלו התם טמא וטמא ואלו הכא פסול וטמא, רש"י: נוקים בנר של חרס שאינו אלא ראשון בנוגע בטמא מת ואשמעינן רבי עקיבא דשלישי מותר לעשותו שני ודקשיא לך מאי הוסיף, הוסיף טובא, דאילו התם גבי בשר קדשים כי שריף שלישי בהדי ראשון ועשאו שני טמא היה מתחלה לטמא אחרים שהשלישי עושה רביעי בקודש ועכשיו כשהוא שני הוי טמא כלומר לא נשתנה שמו

לקלקולא יותר מבראשונה ואילו גבי עדות של רבי עקיבא גבי תרומה קאי דאילו שמן קודש של מנחות נאכל הוא ואינו ראוי להדליק ואם נטמא כו' נשרף בבית הדשן אבל שמן תרומה כהנים מדליקין בו כו' ושמן שלישי של תרומה אינו טמא לטמא אחרים אלא פסול דאין שלישי עושה רביעי בתרומה וכי הדר עביד ליה שני הוי ליה טמא. הקשו התוספות הא שלישי דתרומה נמי נקרא טמא דיכול לעשות רביעי בקודש. ותירצו, דשלישי דטבול יום אינו עושה רביעי, והקשו על זה בחולין (דף פ"ח) דשם משמע דשלישי דטבול יום עושה רביעי, ותירצו, דהיינו מדרבנן והכא דקרי ליה פסול היינו מדאורייתא, ופירשו המפרשים דאפילו למאן דמוקי בסמוך ההוא דר' חנינא בולד הטומאה דרבנן א"כ כל עיקר טומאתו הוא מדרבנן אפילו הכי אמר דהוי טמא מדאורייתא, דנגד מעלה זו דפסול וטמא יתכן שפיר לקרותו טמא דאורייתא, ר"ל מעלה זו דיוכל לטמא אחרים רביע עליה מדאורייתא, דנהי דטומאתו מדרבנן, היינו לפי שטומאה זו באה עליה מכח משקין וטומאת משקין לטמא אחרים מדרבנן ואילו בא לו הטומאה לכאן ע"י דבר אחר היה טמא ומטמא אחרים מדאורייתא, משא"כ טומאה דטבול יום שטומאתו דאורייתא ואעפ"כ גוף הטומאה קלושה ואי אפשר לה בשום אופן לטמא אחרים מדאורייתא לכן יקרא בשם פסול דאורייתא.ולקושית הגמ' תירץ רבא מתני' קשיתיה מאי אריא דתני נר שנטמא בטמא מת ניתני שנטמא בשרץ, אלא איזהו דבר שחלוקה טומאתו בין טומאת מת לשרץ הוי אומר זה מתכות, אמר רבא שמע מינה קסבר רבי עקיבא טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא כו', אמר ר' מאיר מדבריהם למדנו כו' מדבריהם דמאן אילימא מדברי ר' חנינא מי דמי התם טמא וטמא הכא טהור וטמא ואי מדברי עקיבא הכא טהור וטמא התם פסול וטמא, ר"ל ר' מאיר מיירי בשעה ששית כדרך ששורפין חמץ אז ליכא רק איסור דרבנן והיכי יליף מר' חנינא ורבי עקיבא דמיירי בשלישי דאורייתא, ותירץ ריש לקיש משום בר קפרא מאי מדבריהם מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע, ור' יוחנן תי' קסבר ר' מאיר דשלישי דר' חנינא מיירי שנטמא במשקין ור' מאיר לטעמיה דטומאת משקין לטמא אחרים מדרבנן והוה ליה שלישי דרבנן להכי יליף שפיר לתרומת חמץ בשש שהוא איסור דרבנן. תוס' ד"ה הכא פסול וטמא, קשה לר"י בשלמא למאן דאמר אוכל מטמא אוכל אתי שפיר דלא יליף איסורא דרבנן בשעה ששית מפסול דאורייתא, אבל למאן דאמר אין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא אמאי לא יליף שפיר כמו שמותר לעשות מפסול דאורייתא ראשון דאורייתא הכי נמי מותר לעשות מאיסור דרבנן שני דרבנן כדמדמי בסמוך כו', ואומר ר"י דלא דמי, דמקלקול דאורייתא שיוכל לקלקלו עוד יותר אין ללמוד שיוכל לקלקל קלקול דרבנן יותר אפילו בקלקול דרבנן כו', ואם תאמר למאן דמוקים לה בולד הטומאה דרבנן ר' חנינא נמי מוסיף אדרבי עקיבא דמדרבי עקיבא דאמר פסול מדאורייתא מותר לעשותו ראשון לא שמעי' שיהיה שלישי דרבנן מותר לעשותו שני, ובירושלמי פריך לה וקאמר למאן דאמר בולד הטומאה דרבנן לא בעי רבי עקיבא אלא לפחות תיפתר בטבול יום דבית הפרס שהוא מדבריהם אך שמחליף דברי ר' יוחנן לבר קפרא. ע"כ דברי התוס'. וקשה בסוגיא זו ה' קושיות. א' הקשו כל המפרשים דמתחלה פריך המקשה על רבי עקיבא מאי הוסיף ואחר שתירץ ר"י הקשה מאי דוחקי' כו' דמכיון שידע זה למה הקשה מעיקרא. ב' הקשה מהרש"א בהא דקאמר מתני' קשיתיה למה תני שנטמא בטמא מת ופירש"י דהוה ליה למיתני סתמא ואנא ידענא דאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה, והקשה מהרש"א הא גזרו בי"ח דבר שכלים מקבלין טומאה ממשקין ראשונים, וא"כ אי הוה תני סתמא הוה אמינא שהנר נטמא במשקה, לכאורה יש להבין איך אפשר לומר כן דא"כ הנר שני ומאי מוסיף טומאה איכא הא שלישי ושלישי הוא, ויש לומר הוסיף דהוה ליה פסול וטמא דמעיקרא שלא היה שלישי רק מטבול יום לא היה עושה רביעי משא"כ עתה. ולפ"ד התוס' חולין שהבאתי דשלישי דטבול יום עושה רביעי מדרבנן אפשר דלא קשה מידי רק קושיתו למאי דמשמע הכא מדברי התוס' דאפילו מדרבנן אינו עושה רביעי ודו"ק. ג' הקשו המפרשים בזבחים (דף ג') דשם תירצו התוס' על מה שהקשו כאן דר' חנינא נמי מוסיף אדרבי עקיבא. וכי תימא דהיכא דזה מוסיף על זה וזה על זה שייך שפיר למיתני הוסיף, הא בגיטין ריש פרק כל הגט דתני הנך יתר מכן ואח"כ במשנה דהכותב טופסי גיטין לא תני יתר מכן אע"ג דמוכח משם דסתמא פסול מה דלא מוכח מכולהו בבי, והיינו משום דמבבא דלעיל מיניה מוכח דאין ברירה הרי דבכהאי גוונא לא שייך הוסיף. ותירצו, דמשום הכי בפסחים תני הוסיף כדי שנדע דמיירי במתכות וקמ"ל דשלישי מותר לעשותו ראשון משום הכי תני הוסיף בכדי דנדע דבכהאי גוונא מיירי דאם לא כן מאי הוסיף. עכ"ד. המשך בשבוע הבא אי"ה

מָה־אָהַבְתִּי תּוֹרָתֶךָ {52} – עניני נהמא דאסותא

לשמוח באכילת חמצה המכונה בזוהר "נהמא דאסוותא" וראוי לכל איש הישראלי להיות שש ושמח באכילתה לקיים מצות קונו ולבלתי היות כמשא כבד אכילתה בעיניו חלילה, ואף כי לחלושי הטבע קשה עיכולה ושמה מוכיח עליה לחם עוני כמו שכתבו הקדמונים, הנה שומר מצוה לא ידע דבר רע. וכל שכן מצוה זו אשר קראוה חכמי האמת מיכלא דאסוותא כמו שאמרו בזוהר תצוה דף קפ"ג זה לשונו, למלכא דהוה ליה בר יחידאי וחלש יומא חד הוה תאיב למיכלא אמרו ייכול בריה דמלכא אסוותא דא ועד דייכול לה לא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא עבדו הכי וכיון דאכל ההיא אסוותא אמר מכאן ולהלאה ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכיל לנזקא ליה, כך נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי עיקרא ורזא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא יטעמון ישראל אסוותא ועד דייכלון דא לא אתחזי לון מיכלא אחרא כיון דאכלו ההיא מצה דאיהו אסוותא למיעל למנדע ברזא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא מכאן אתחזי לון חמץ וייכלון ליה וכו' ע"כ. סגולת אכילת מצה בשמחה וח"ו להיפך ואין ספק אשר היא גם רפואת הנפש עם הבשר ובהתקיימה בשמחה ובטוב לבב לא יאונה אליו שום נזק וקלקול, ובכן בהפכו תחת אשר לא עבד את ה' אלהיו בשמחה ישאר תחת הטבע וטבעו אינו מסייעו וקרוב להיות מתקלל באכילתו חס ושלום כי אפס עצור ועזוב בסגולת המצוה אחר כי היתה אכילתו כמשא כבד בעיניו, והדמיון אשר פחד ורהב לבבו באכילתו פן יקראנו אסון יהיה פועל ועושה את שלו וקציר ורמי אערסא. אכן מי שנכון לבו בטוח בה' לאשר ולקיים מצות בוראו בשמחה ובששון ומחבב את המצוה להראות בעצמו באכילתו כאוכל ממתקים ומעדני מלכים, ימצא מרגוע לנפשו ואל בשרו והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. סגולת מצה להבריח מזיקין, ומנהג המקובלים לתלותה כנגד המזוזה ונוסף לשמוח בראיית המצה המכונה בזוהר "נהמא דאסוותא" וראוי לכל איש הישראלי להיות שש ושמח באכילתה לקיים מצות קונו ולבלתי היות כמשא כבד אכילתה בעיניו חלילה, ואף כי לחלושי הטבע קשה עיכולה ושמה מוכיח עליה לחם עוני כמו שכתבו הקדמונים, הנה שומר מצוה לא ידע דבר רע. וכל שכן מצוה זו אשר קראוה חכמי האמת מיכלא דאסוותא כמו שאמרו בזוהר תצוה דף קפ"ג זה לשונו, למלכא דהוה ליה בר יחידאי וחלש יומא חד הוה תאיב למיכלא אמרו ייכול בריה דמלכא אסוותא דא ועד דייכול לה לא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא עבדו הכי וכיון דאכל ההיא אסוותא אמר מכאן ולהלאה ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכיל לנזקא ליה, כך נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי עיקרא ורזא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא יטעמון ישראל אסוותא ועד דייכלון דא לא אתחזי לון מיכלא אחרא כיון דאכלו ההיא מצה דאיהו אסוותא למיעל למנדע ברזא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא מכאן אתחזי לון חמץ וייכלון ליה וכו' ע"כ. סגולת אכילת מצה בשמחה וח"ו להיפך ואין ספק אשר היא גם רפואת הנפש עם הבשר ובהתקיימה בשמחה ובטוב לבב לא יאונה אליו שום נזק וקלקול, ובכן בהפכו תחת אשר לא עבד את ה' אלהיו בשמחה ישאר תחת הטבע וטבעו אינו מסייעו וקרוב להיות מתקלל באכילתו חס ושלום כי אפס עצור ועזוב בסגולת המצוה אחר כי היתה אכילתו כמשא כבד בעיניו, והדמיון אשר פחד ורהב לבבו באכילתו פן יקראנו אסון יהיה פועל ועושה את שלו וקציר ורמי אערסא. אכן מי שנכון לבו בטוח בה' לאשר ולקיים מצות בוראו בשמחה ובששון ומחבב את המצוה להראות בעצמו באכילתו כאוכל ממתקים ומעדני מלכים, ימצא מרגוע לנפשו ואל בשרו והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. סגולת מצה להבריח מזיקין, ומנהג המקובלים לתלותה כנגד המזוזה ונוסף גם הוא להאביד ולהרוס בסגולת המצה כל אנשי מעותו שבקליפה כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס זה לשונו, מצה שמברחת סט"א מסה ומריבה והא מסה בסמך כתיב אלא תרגום מצה מעותא מלחמה לה' בעמלק, כי על כן קיבלו לקיימו כת הקודמין המקובלים שטוב לאדם להניח מצה אחת ערוכה בכל ושמורה לתלות אותה בתוך הבית נגד מזוזת הפתח אשר בזה יהיה לו עזר כנגדו ויעש בריח"ים לכל המזיקין ואין שלטון הסטרא אחרא בביתו ויסגור ה' בעדו. סגולת חמצה לזכות במשפט בראש השנה ודברי הזוהר בזה ועוד בה תוספת מעלה אשר מבלעדי התועלת הנמצא בה בהווה בימי הפסח יש תועלת גדול באכילתה ליום ראש השנה עת יעמוד למשפט לפניו יתברך כמבואר בזוהר תצוה דף קפ"ג זה לשונו, ואלמלא הוו נטרין ישראל תרין סטרין דנהמי אילין לא הוו עיילי לדינא לעלמין ביומא דראש השנה דאיהו יומא דדינא דלאו איהו אלא לאינון דלא נטלין מיכלא דאסוותא ושבקו אורייתא בגין מיכלא דחמץ ע"כ, הנה מבואר כח סגולת המצוה הזאת להיות תחילה וראש לפדיון נפשינו. ומי ימלל גבורות מצוה זו אשר האריכו בה קדושים משרתי עליון בספריהם, ודי בזה במעט מזעיר שזכרנו לחזק ידים רפות במצוה רבה וגדולה כזאת לאשר ולקיים אותה כהלכתה ובשיעורה אשר גבלו ראשונים למען לא יאבד טובה הרבה חס ושלום בתיתו מגרעת בשיעור כזית אשר שיעורה כחצי ביצה כמ"ש למעלה כי לא עשה ולא כלום. באכילת מצה מתקן חטא אדה"ר, וסגולתה לתקון מאכלות אסורות וראוי לכל איש ישראל להיות מכוין באכילת מצה לתקן עון אבינו הראשון חטא באכילת עץ הדעת טוב ורע למאן דאמר חטה היה, וממנו יקח כו"פר לנפשו ושפר התיקון לאשר נכשל במאכלות אסורות, כאשר עשה כן יעשה לו ומצ"ה כדי גאולתו.

חג פסח כשר ושמח שַׁבָּת שָׁלוֹם

כָּתַב וְעָרַךְ יִצְחָק אַרְיֵה בַּס הַלֵּוִי – 055-6772044 izhakhalevi@gmail.com הָעָרוֹת וְהָאֲרוֹת יִתְקַבְּלוּ בְּבְרָכָה גַּם לַמֵּייל שִׁלְחוּ בַּקָּשָׁה לַמֵּייל. מוּתָּר לְהַעְתִּיק וּלְצַלֵּם
וְאַדַּרְבָּה מְצֻוָּה לְזִכּוּי הָרַבִּים. "שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין" אִם מָצָאתֶם טָעוּת – נִשְׁמַח אִם תִּעֲדְכְּנוּ אוֹתָנוּ וּנְתַקֵּן בַּמַּהֲדוּרָה הַבָּאָה אִי"ה נִתַּן לְהַשִּׂיג אֶת מִנְחַת יִצְחָק בְּכַמָּה מוֹקְדִים: בְּבְנֵי בְרָק: בְּרַמַּת אֶלְחָנָן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַמַּרְכָּזִי, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מְצָדָה ,בִּישִׁיבַת נְתִיבוֹת חַיִּים ,בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ זוּשְׁקֶה וּבְאִיצְקוֹבִיץ' נִתָּן לְהַקְדִּישׁ לִשְׁמָחוֹת לְהַצָּלָחָה לְרְפוּאָה וּלְעִלּוּי נִשְׁמַת... נִשְׁמַח לְקַבֵּל תְּגוּבוֹתֵיכֶם ...
חדש ! ניתן להוריד את העלון מאתר אוֹפִּים יְהוּדִי (גליונות) בכתובת https://gilyonot.jewishoffice.co.il וּבְדִרְשׁוּ בעלונים והורדות https://www.dirshu.co.il

לזיוג הבא
נחום מאיר בֶּן רִבְקָה
משה חיים בֶּן מִרְיָם
עִנְבֵי הַגֶּפֶן בְּעִנְבֵי הַגֶּפֶן דָּבָר נָאֶה וּמִתְקַבֵּל

לרפואה שלמה והחלמה מהירה
טוּבְיָה בֶּן יַסְמִין יַרְדֵּנָה
עֲדִיאֵל אַרְיֵה בֶּן שָׂרָה
מִיכַל בַּת שָׂרָה
יִצְחָק אַרְיֵה בֶּן טוּבָה
יִצְחָק לֵוִי בֶּן אֶסְתֵּר
יְקוּתִיאֵל בֶּן לֵאָה

לְהַצָּלָחָה
עֹרֶן מֹשֶׁה בֶּן שׁוּלַמִּית
עֲדִיאֵל אַרְיֵה בֶּן שָׂרָה
זְבוּלוּן יְהוּדָה בֶּן רִבְקָה
אֵלִיהוּ אֶלְעָזָר בֶּן צִפּוֹרָה
מִיכַל בַּת שָׂרָה

לְעִלּוּי נִשְׁמַת
מוֹרֵינוּ הרה"ג מָרָן הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף בֶּן גּוֹרְגְיָה זצ"ל שְׁמַרְיָהוּ יוֹסֵף נִסִּים בֶּן בַּתְיָה זצלה"ה יַרְחֶמְיאֵל גֵּרְשׁוֹן בֶּן צְבִי יְהוּדָה זצלה"ה חַיִּים בֶּן נָתָן (בן סגיור)זצלה"ה מו"ר יִגְאַל בֶּן אַרְיֵה ז"ל יוֹסֵף בֶּן מָרְתָה ז"ל אֶפְרַיִם בֶּן יִצְחָק ז"ל יַעֲקֹב בֶּן יִצְחָק ז"ל משה בֶּן יִצְחָק ז"ל יוֹסֵף בֶּן אברהם גרשון שפיצר ז"ל
מו"א צְבִי בֶּן יִשְׂרָאֵל לִיפָּא ז"ל נ.ל.ב.ע. ז' טבת תשנ"ח מָרַת אִמִּי טוֹבָה בַּת יִצְחָק ז"ל נ.ל.ב.ע. ב' אייר תשע"ו הרבנית רינא ברכה דיסקין זצ"ל אוֹרְנָה שׁוֹשַׁנָּה בַּת צִפּוֹרָה ז"ל וחבה דיאמנטה בת ממה ז"ל רָחֵל בַּת סוֹפִיָּה ז"ל נעימה בַּת רָחֵל ז"ל

לרפואה שלמה והחלמה מהירה לְכָל הַחוֹלִים וְהַפְּצוּעִים
לעילוי נשמת כל הנשמות הטהורות שנרצחו הי"ד

מלאכים הקדושים, אנא בקשו מ ה' לשוב הביתה לפתוח דלת. שכל הזוטופים יזוזרו הבייתה בריאים ושלמים